

UÇURTMA BAYRAMI Kuyruğu

Bir rüya, bir ümide
Yaslanıp yaralandık
Tutunduk sevgilere
Düşe kalka hep yol aldık
Yenilme gel yenilme

Gel uçurtma bayramları var
Haydi sevin de gel
Ölümsüz özgür çocukluğuna
Yeniden yol ver
Haydi koş haydi gel
Bir avuç sevinç al annenden
Bana da biraz ver
Öylesine, öylesine yalnızız ki
Şu koskocaman şehir ve biz, bık
Bari sen gel

Belki de aldatıldık
Belki dünya hiç dönmüyor
İmkansız yanıldılar
Ölüm yok, ölmüyor
İmkansız, ah imkansız!

Uçurtma Bayramları, Sezen AKSU

Sanat güzelliğın ifadesidir.

*Bu ifade söz ile olursa şiir,
nağme ile olursa musiki,
nakş ile olursa ressamlık,
oyma ile olursa heykeltıraşlık,
bina ile olursa mimarlık... olur.*

K. Atatürk

Sevgili Öğrenciler,

Bilinen birçok şair ve yazar yayınlanan ilk eserlerini okul sıralarında yazmış, bu şekilde edebiyata adım atarak unutulmaz olmuşlardır.

Unutmayınız ki, gönlünüzün aynasıdır yazdıklarınız. Toplumlara yol gösteren, onlarkültür ve medeniyet ışığını tutan siz genç kalemlerin yazdıklarıdır. Asla yazmaktan korkmayın ve vazgeçmeyin. Sizler yazdıkça ufkumuz genişleyecek, kaleminizdeki ışık yolumuzu aydınlatacaktır.

Bizler yazanın paha biçilmez, onlara yol göstererek yazmalarını sağlayanın ise el üstünde tutulması gerektiğini bilmeli ve her ikisine de hak ettiği hürmeti göstermeliyiz.

Gönlünüzdeki coşkunun dinmemesi dileğiyle bu dergide emeği geçenleri kutluyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum...

Cahit ŞAHİN

Okul Müdürü

UÇURTMANIN Kuyruğu

Sorumlu Öğretmen

Meral Sema SARIKAŞ

Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışmada Görev Alan Öğrenciler

Arda ÇOLAKOĞLU

Aybüke GÖRGÜLÜ

Can HUMAR

İdil AYNA

Karin SAKA

Sema KABAOĞLU

Sibel Naz DEMİR

Grafik Tasarım

Hamza BEBEK

UÇURTMANIN KUYRUĞU derleme çalışması,
KIRKKONAKLAR ANADOLU LİSESİ
Yayın Organı UÇURTMA dergisinin ekidir.

İÇİNDEKİLER

İdil AYNA / Çılgılık.....	2
Can HUMAR / Kasatura.....	5
Aybüke GÖRGÜLÜ/ Ben Ölmüş Müyüm	6
Sibel Naz DEMİR/ 25.....	8
Arda ÇOLAKOĞLU/ Mücerret Hanım..	10
İdil AYNA/ Ölmek ya da Ölmemek....	11
Sema KABAOĞLU/ Mutlu Sonsuz...12	
Sibel Naz DEMİR/ Düşsü Avuntular...13	
Karin SAKA/ Gece Dostları.....15	
Can HUMAR/ Slash.....16	
Sibel Naz DEMİR/ Veda.....17	
Aybüke GÖRGÜLÜ/ Adaletsizliğin Özgürlüğü.....	18
İdil AYNA/ Biliyorum Sana Giden Yollar Kapalı.....	22
Arda ÇOLAKOĞLU/ Hayal Et Yazar...24	
Sema KABAOĞLU/ Kış Günü.....26	
Aybüke GÖRGÜLÜ/ Güneşten Kopan Parça.....	29
Sibel Naz DEMİR/ Viva in Vida.....30	
İdil AYNA/ İnsanlık İçin Bir Umut Giordano Bruno.....	33
Karin SAKA/ Ağacım.....34	
Sibel Naz DEMİR/ Oyuna Davet.....36	
İdil AYNA/ Hissedemediklerim.....39	
Aybüke GÖRGÜLÜ/ Vakit Özgürlük Vakti.....	41
Sibel Naz DEMİR/ Konuşamam Yalnızca Dokuz.....	43
Aybüke GÖRGÜLÜ/ Uyumlu Uyumsuzluk.....	45
Sema KABAOĞLU/ Bir Sonbahar Gününde	46
Arda ÇOLAKOĞLU/ 'Sessiz Ev'in Sakinleri.....	48

EDEBİYAT GEMİSİ

Merhaba sevgili gençler,

Uzun ve yorucu günler geride kaldı. Baharın uçarı neşesiyle beraber okulun son demleri de geldi çatı. Biz, Uçurtmanın Kuyruğu ekibi, yine bir seçkiyle baharın tatlı rüzgârına koyverdik kendimizi. Gökyüzü, parlak... Mavi... İçimiz, sizinle bir kez daha buluşmanın sevinciyle kıpır kıpır...

Bu yıl, ekonomik koşullarımız elvermediği için basılı bir ürünle karşınıza çıkmadık. Ama daha güzel birşey yaptık: Uçurtmanın Kuyruğu'na destek veren arkadaşlarımızın metinlerini bir mizansenle sizlerle paylaştık. Böylece arkadaşlarımız yıl boyunca yapıp eylediklerini, en azından bir kısmını, kendi sesleriyle size ulaştırma imkânı buldular.

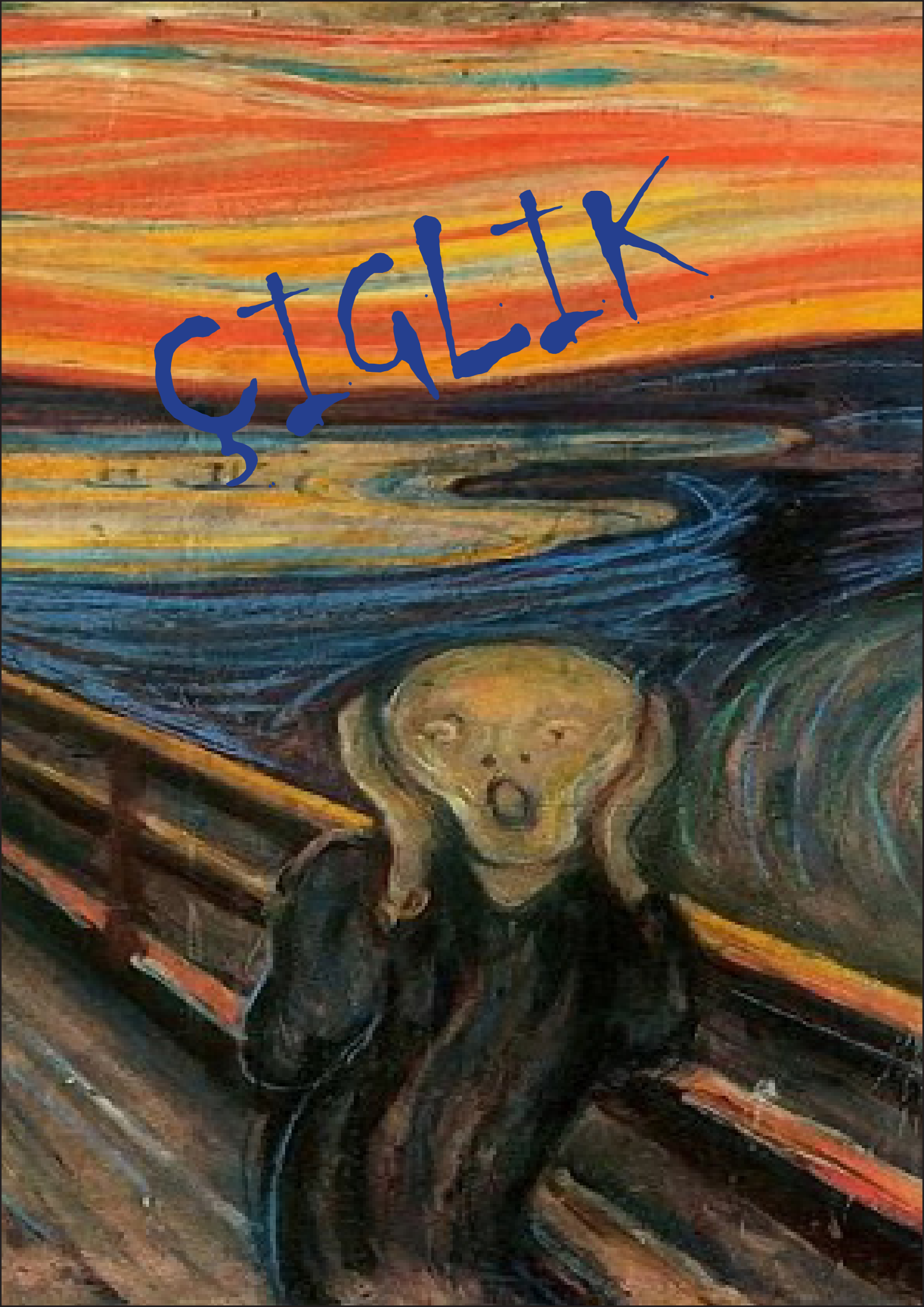
İki dönem süresince pek çok yazma çalışması yaptık aslında. Sizin bu "teatral etkinlik" aracılığıyla tanıştıklarınız, çalışmaların çok küçük bir kısmıydı. Bu nedenle yine "söz uça da yazı kalsın" diyerek diğer ürünleri okulumuzun internet sitesinden bir dergi formatında sizlerle buluşturmayı düşündük ki burada göreceğiniz de yine çalışmaların bir kısmı olacak. Metinlerin arasından içimize en çok sinenleri bir araya getirdik. Dolayısıyla dosyamızda kalmış daha pek çok çalışmanın olduğunu bilmenizi istiyorum. Bu, arkadaşlarınızın aslında ne kadar çok çalıştıklarını göstermesi açısından oldukça önemli. Bütün yıl büyük bir disiplinle çalıştılar ve kendilerinden istediğim her çalışmayı eksiksiz olarak yerine getirdiler. Bu nedenle onlara buradan bir kez daha yürekten teşekkür ediyorum. Size de teşekkür ediyorum çünkü biliyorum ki seçkinin çıkmasında emeği geçen arkadaşlarınızın yazılarını okuyarak, dolaylı yoldan bu çalışmaya siz de katkıda bulunacaksınız.

Daha önceki sayımızda belirttiğim gibi sanat, insanlığın sığınağıdır. Toplumlar bilim ve sanatla kalkınabilir; insanlık bilim ve sanatın ışığında ilerleyebilir. Biz buna inandığımız için sanatın bir ucundan yakalamaya, edebiyatın gemisine binmeye çalıştık. Yolunuz bir gün sığ sulardan açık denizlere düşerse bilin ki bunda şimdi önemini çok anlamadığımız ama aslında içimize az az büyüyen bir tohumun atıldığı bu amatör etkinliklerin, dolayısıyla bu yolla oluşmaya başlayan duyarlılığın payı büyüktür.

Önümüzdeki yıllarda da sanatın sağaltan, birleştiren gücüne sığınmak, "dünyayı kurtaracak güzellik"lerde sizlerle birlikte olmak dileğiyle hepinizi "Uçurtmanın Kuyruğu" na takılmaya, gökyüzünün sonsuz güzelliğine kendinizi bırakmaya davet ediyorum. Okuyun da büyüyün! :)

Meral Sema SARIKAŞ
Türk Dili ve Edebiyat Öğretmeni

ŞTALITK

Ben bir küçük cezveyim. Döner dururum ateşin üzerinde.
Seher gider, sabah gelir. Akşam biter, yatsı görünür.
Ben döner dururum ateşin üzerinde.
Sonra gün geçer hafta olur. Aylar yıllar olur.
Ben döner dururum ateşin üzerinde.
Bahar gider, yaz geçer, güz biter, kış görünür ve
ben hep döner dururum ateşin üzerinde.

Ben bir küçük cezveyim. Tek işim budur benim. Bir cezve hayatınızda ne kadar değerli olabilirse oyum, gördüğünüz zaman bir cezveyi ne hissedebilirsiniz ondan ibaret. Beni ilk defa bıraktıklarında ateşin üzerine, içime su koymuşlardı. Önce ısındım, sonra onu ısıttım. Fakat sonra hazmedemedim onu. Benden tamamen farklı olan bir şeyi kabul edemedim. Köpürdüm, kızdım ve en sonunda taştım. Başka bir sefer bıraktıklarında beni ateşin üzerine, bu defa içime kahve koymuşlardı. Benim işim onu hazırlamaktı. Fakat acıydı kahve. Bana yalnızca acı vermişti ya da ben ona gerektiği gibi davranmamıştım! Çünkü onun acı olduğuna inanıyordum. Bana acı veren de bu önyargıydı belki. Onu da barındıramadım kendimde. Bir defa çay koymuşlardı içime. İlk defa bana bu denli, böylesine yakın, böylesine içimde olan bir şeye yakınlık duyuyordum. Ateş bizi yavaş yavaş ısıtıyordu. Ben onu kendimde tutuyor, ona bir yer veriyordum. Taşmadım öfkelenmedim. Sanırım ona alışıyordum. Ve hatta alıştım ancak onu başka bir yere aktardılar. Ben bir küçük cezveyim. Neyi almaya çalışsam içime ve kime bir yer vermek istesem kendimde onların içimde ebedi bir varlık sürdürmesi hiçbir zaman mümkün olmaz. Ve ben zaten her seferinde biliyor olurum onunla ayrılacağımızı. Tek yaptığım onlara lezzet vermeye çalışmak, bir şeyler katmak için uğraşmak olur. Ben her seferinde bunun için uğraşırım. Hasta bir çocuk şifa bulsun diye nane kaynatırım mesela. Kış gününde yaşlı bir kadının içi ınsın diye ıhlamur yaparım. Bir yuva kurulurken kahveyi ben pişiririm. Ben onlara bir şeyler katmak için tüm varlığımla çabalasam ve kendimi buna adasam da onların bana tek bir faydası dahi olmayacağını hep bilirim. Ancak beni tanıyan kim varsa varlığıma hiçbir anlam yüklemeyebilir ve benim tek görevimin bu olduğunu bana hep hatırlatır.

Ben bir küçük cezveyim. Onca zaman bu işi yapmakla yükümlüydüm, yükümlüyüm. Bunun bana ne kattığını anlatacak olsam demeye tek bir kelam bulamazdım üzerimdeki pas tabakasından başka. Ben bir şeyleri iyi etmeye çalışırken ziyarı hep kendime verdim çünkü. Yandım, kavruldu, tutuştum o ateşle. Rengim karardı zamanla. Soldum, eskidim ve şimdi de paslandım. Ancak bundan gocunmaya da hakkım yoktur benim. Çünkü ben bir küçük cezveyim. Döner dururum ateşin üzerinde, döner dururum hep aynı yerde. Hep dönerim, hep yanarım, hep kaldırır atarlar sonra beni bir köşeye. Sonra ben yine döner dururum ve dönerim ve dururum. Çünkü benim küçük dünyam bu ateşten, onun üzerinden ve hiçbir zaman bana ibarettir. Ben gocunamam bundan. Şikâyet edemem. Çünkü bu hayatta herkes bir şeydir ve ben, bir küçük cezveyim.

SİNSİRELLA

Yeniden merhabalar efendim. Kendimi yeniden takdim etmeyi pek lüzumlu görmemekteyim. Sebahât Ablanız size kurban olsun. Bugün kat'iyen dedikodu değil, tamamıyla bilgi paylaşımı (!) yapmak için aldım kalemi elcağzıma. Girizgâhı fazla uzatmayalım, bilgimizi paylaşalım.

Şimdi, siz de bilirsiniz ki mektebimizde pek değişik öğrencilerin yanı sıra hiç de normal olmayan bir başka zümre de bulunmakta. Bu zümreden biriyle ilgili anlatacaklarım. Duyduğumda çokça şaşırarak beraber gülmekten kırıldığım bir vukuatı paylaşmak pek lüzumlu göründü gözüme. Evet, kaptanınız Sebahat konuşuyor: "Kemerlerinizi bağlayın çünkü sinsilik dünyasına inişe geçiyoruz."

Anladığım o ki bu yüksek zümre insanı "Sinsirella" tanımının beden bulmuş hâli. Bütün arkadaşlarından bilgiler topluyor, magazin programı misali bunları "Patron'a" iletiyor. Bunlarla da kalmıyor, sınavdan sınıfa koşup sübliminal mesajlarla bizim "Başkan'ımıza" çeşitli göndermelerde bulunuyor. Amma ve lakin bu yaptıklarının mesuliyetinin farkında değil. Bu Sinsirella Hanımefendi başkanımızı çokça kıskanmakla beraber her fırsatta onunla uğraşmaya çalışmakta. Lakin biz başkanımızın müritleri olarak bu Sinsirella'ya Serdar Ortaç'ın Gıybet şarkısını gönderiyor, "Aman Sinsirella Hanım tadımız kaçmasın." diyoruz.

Sinsirella Hanım, öyle derslerde isim bile vermekten korkarak attığınız laflara çokça dikkat ediniz. Yalnızca ona değil, eğer var ise itibarınızın sarsılmamasına ya da bir linç yememeye de dikkat etmenizi tavsiye ederiz.

"Konak evimiz, Başkan babamızdır." Hadi eyvallah.

 Sibel Naz DEMİR 11-H

DEDİKODU

Kim söylemiş beni

Süheyla'ya vurulmuşum diye?

Kim görmüş, ama kim,

Eleni'yi öptüğümü,

Yüksek kaldırımda, güpe gündüz?

Melahat'i almışım da sonra

Alemdara gitmişim, öyle mi?

Onu sonra anlatırım, fakat

*Kimin bacağını sıkmışım tram-
vayda?*

Güya bir de Galataya dadanmışız;

Kafaları çekip çekip

Orada alıyormuşuz soluğu;

Geç bunları, anam babam, geç;

Geç bunları bir kalem;

Bilirim ben yaptığımı.

Ya o, Mualla'yı sandala atıp,

*Ruhumda hicranını söyletme hika-
yesi?*

KASATURA

Genç kadın, sokağın köşesini döndü. Gri paltosuyla kendini sıkı sıkı sarmış, ince topuklu botlarıyla kaldırımında ritim tutuyordu. Yele gibi kumral saçlarıyla etkileyemeyeceği kimse yoktu. Fakat şu anda en yakın dostu tarafından bile seçilemezdi. Çünkü sokağın dört bir yanını tutan ahşap direkli lambalar, uzun zaman önce patlamıştı. Bir tanesi hariç... O da nazlı nazlı, ışığını ancak düşürebiliyordu. Biraz sonra ömrünü tamamlayacak gibi bir hali vardı.

Genç kadın, gür saçlarını gür saçlarını arkasında savurarak yürürken gözlerini gökyüzüne dikti. Bulutların cilvesi, onları yıldızları örtmeye zorlamıştı ama 'ay dede' tüm görkemiyle sergileyecek ufak bir köşe bulmuştu. Ayın hayal meyal aydınlattığı yol, yabani otların filizlenmesine fırsat verecek kadar çatlaklarla doluydu. Kaldırımların da yollardan aşağı kalır yanı yoktu. Kırıklar ve tümsekler, paltolu yabancıyı neredeyse her beş adımda bir tökezletiyordu.

Gecekondular, sokağın kasvetine ortak olmuş ufak kutulardı. Ev sahipleri soğuktan mı yoksa sadece geceden mi bilinmez, kendilerini içeriye sımsıkı kilitlemiş perdeleri de tamamen kapamışlardı. Çoğunluğun ışığı bile yoktu.

Genç kadın, ayaza karşı yürürken ekşi ve bir o kadar da sert kokuyu hissetti. Koku, kadını ince belinden kavrayarak onu sokağın tek ışığına doğru sürükledi. Ne kadar pis olursa olsun, kokunun şiddeti arttıkça kadının merak duygusu gıdıklanıyordu. Yakınlaştığı lambanın zayıf ışığı, kumral saçlarını parlatabiliyordu şimdi. Koku, yaşlı direğin bekçilik yaptığı ara yoldan geliyordu. Kadın cesaretle bir adım attı. Sonra bir tane daha... Yerde boylu boyunca uzanmış göbekli bir adam. Keli rahatlıkla seçiliyor. Muhtemelen daha elliye yeni basmış. Kadının vicdanını, sancılı anılarını sarsmış olacak ki bacakları istemeye istemeye bedeni yoklama gidiyor, bakışları ayrıntı arıyor. Adamın yüzü ortaya çıktıkça belli oluyor ki gözleri devrilmiş. Kadın 'Ayyaş mı ki?' diye geçiriyor içinden. Biraz daha yaklaştıkça adamın karnından bacaklarına doğru akan kanı fark ediyor.

Daha az önce onu belinden kavramış, okşamış, hatta belki de dudağına buse kondurmuş o koku... Barda, elinde viskisiyle yanına yanaşmaya hazırlanan genç erkeklerin heyecanı ile -heyecanlanınca ne de tatlı oluyordu o çocuklar- babasının eve o kocaman hediye kutusuyla geldiğinde içinde kabaran merakıyla takip etmişti bu iğrenç kokuyu. İğrençti; ama heyecan belki merak duygusu kokuya kısa sürede alışmasına neden olmuştu. Hatta kadının ellerini kollarını yakalamış, kaçmasına izin vermiyordu. Kadının, karşılaştığı manzara önünde avazı çıktığı kadar bağırması gerekirdi belki. Yahut olanca gücüyle oradan kaçması... Ancak olduğu yerde öylece kalakalmıştı. Öyle ki arkasında beliren iri cüsseli adamı fark edemedi bile. Oysa postallarıyla yeri göğü inlete inlete gelen adam, bedeniyle kadını örtmüştü bile. Hatta belindeki deri kılıfı yoklamaya zaman buldu. *Kasatura, yerli yerinde... Soğuk... Güzel. Isınmak için kurbanını bekliyor...* Şimdi, yarım parmak eldivenlerini birbirine sürtüyordu. -Hanımefendi, buraya yabancısınız galiba.

Adamın tok sesi donup kalmış olan kadının sırtını çizdi. Kadın düşüncelerinin içinden kendini korkuyla koparan sese dönmeye fırsat bulamadan kendini kaybetti.

BEN ÖLMÜŞ MÜYÜM

Ben öldüm ve şu an ait olduğum o yere kavuştum. Cennet dedikleri ama benim cennetteki cehennemim dediğim yerdeyim. Anlatılanlara benzemiyor burası. Yaşarken böyle hayal etmemiştim. Hayatımın bir döneminde böyle bir şey olduğuna bile inanmıyordum. Etraf bomboş. Ve zannedilenin tersine her yer beyaz yerine siyah. Kapkaranlık... Demek oluyor ki dünyada kelimelere, renklere verilen anlamlar burada geçerliliğini yitirmiş. Bilincimin açık olmasına ve buranın neresi olduğunu hemen kavramış olmama şaşırıyorum. Sanki ben son nefesimi hayatın rüzgarına savururken birileri de beynime gideceğim yer hakkında bir şeyler kodlamış gibi. Yaşarken her şeyi sorgulayan ben, şu an sorgulamak adına tek bir şey yapmayıp bulunduğum yeri kabullenmiş durumdayım. Doğruluğundan emin bir kabulleniş bu. Yaşarken hiç hissetmediğim bir duygu.

Yavaş yavaş ilerlemeye başlıyorum. Her adımında önümdeki boşluk daha aydınlık bir siyaha dönüşüp yönümü bulmamı sağlıyor. Adımlarım dünyadaki gibi korkak değil. Etrafın kalabalık olmaması, beni en çok rahatlatan şey olsa gerek. Bunları fark ettikçe buranın cehennemim olduğunu anlıyorum. Ama eminim bunları birilerine anlatabilsem ya da hislerimin bir kısmını aktarabilsem cennette olduğumu zannederlerdi. Çünkü bir insan ancak cennette bu kadar iyi hissedebilir kendisini. Kafamda bu düşünceler gittikçe netleşmeye başlarken bir yandan da duran zamanda ilerlemeye devam ediyorum. Evet, zaman durmuş vaziyette. Bundan da diğer her şey gibi nedenini bilmediğim bir şekilde eminim. Belki dünyada hiçbir şeyden emin olmayışım birilerini üzdü ve bu nedenle burada her şeyden emin olmam sağlanıyor. Peki kendimden de emin miyim? Bu, ben miyim? Ben ölmüş müyüm? Birden sesli sesli sormaya başlıyorum. Ve yanıldığımı da anlıyorum. Çünkü yine bir şeyleri sorgulamaya başladım. Sanırım emin olduğum her şey, bulunduğum yerle ilgili basit gerçeklerdi. Bu, ben miyim? Bu, gerçekten ben miyim?... Birkaç kez bunu tekrarladıktan sonra siyah aydınlığın içinde bir ayna görüyorum. Her şey gibi bu ayna da simsiyah. Aynaya yaklaştırmaya başlıyorum. Gördüğüm şey dünyadaki bana benzemiyor. Bir insan da denilmez aynadaki yansımama. Simsiyah ama saydam bir görüntü var karşımda. Sanki yanıp kül olmuş gibiyim. Sanki yeniden doğmuş gibiyim. Sanki ona geri dönmüş gibiyim. Sanki ölmüş dirilmiş gibiyim. Dünyadayken gökyüzüne bakıp "Çıkartın bedenimden ruhumu." diyen sessiz haykırışlarım aklıma geliyor. Gökyüzünün dileğimi kabul etmesine şaşırıyorum. Gerçekten bedenim ruhumdan ayrılmış ve ben en çıplak halimle bu aynanın karşısına geçmişim. İşte ben şimdi düşlediğim bu hayatın çıplak bir insanıyım. Dünyada olsam tam şu an gökyüzüne bakıp teşekkür eden ruhumla gülümserdim.

Birden ruhum gökyüzünü aramaya başlıyor bu sonsuz boşlukta. Yavaşça arkama dönüyorum. Rüzgara üflediğim nefesimin boşlukta dalgalandığını görüyorum ama hissetmiyorum. En son karanlıkta yürüyordum, şimdiyse kuş kadar hafif bir heykel gibi karanlığı seyrediyorum. Neden? Gördüğüm şeyle irkiliyorum. Ellerim yerde, ayaklarım yerde. Ben ölmüş müyüm? Ben ölmüş müyüm? Sorguladığım son şeyle vedalaşmak kolay olmuyor. Demek insan ruhuna kavuşunca gerçekten ölüyor.

25

25.11.1989

Sevgili Beyefendi,

Öncelikle belirteyim ki bu bir aşk mektubudur. Tarihi çok eskiyi göstermektedir. Sebebi, biz eski kafalı insanlarız. İkimiz yani, siz ve ben. Hay Allah beyefendi bir anda ikimiz yapıverdim sizle beni. Oysa ne haddime sizinle aynı zamirin karşılığı olmak. Neyse biraz mazur görün siz de beni. İlk kez bir aşk mektubu yazıyorum ya, ona veriniz. Sözlerime pek aldırış etmeyiniz.

Ne diyordum? Hah, eski kafalıyız biraz. Yeşilçam filmleri izliyoruz. Bir yerlerde plak görmeyelim hemen kendimizden geçiyor, gramofonumuzun olmayışına hayıflanıyoruz. Kitap okuyoruz hâlâ. Siz Sadri Alışık'ı çok seviyorsunuz ben de Türkan Şoray'ı. Hem baksanıza mektup yazıyorum size, ne kadar geri kafalıyım. Hislerimiz de eksik bizim. Ben seksenli yılların platonik aşığı genç kızım, siz de ona yüz vermeyen beyefendisiniz.

Çok uzun zaman oldu sizi görmeyeli. Bir yılı aşkın bir süre. Öyle bir süre ki sizi unuttum sandırdı bana. Gözüm görmeyince gönlümün katlandığını düşündürdü fakat kaderin cilvesi, birtakım şeyler çıktı karşıma size dair. Eee ne yapsın bu genç kız yine misafir etti sizi zihnine. (Biraz hayallerine ve ufacık gözyaşlarına da misafir etmiş olabilir. Ama siz bunlara pek aldırış etmeyiniz.)

Beyefendi siz beni sevemediniz. Sevgime itibar göstermediniz. Ama ben size hiç darılmadım. Darılamadım çünkü. Sizin gibi bir beyefendinin beni sevmesi normaldi, şaşılacak şey değildi doğrusu. Siz güzel adamsınız. Sevilecek, en güz güzel sevilecek adamsınız. Ama hayır, benim tarafımdan değil. Ben layık değilim size. Bunu bilmeme rağmen bütün aymazlığımla sevdim sizi. Ne yazık bana... Bu mektubu neden yazıyorum, bilmiyorum beyefendi. Sadece genç yüreğim sizi biraz hissetse duyguyla dolarım. Ve yazmaktan başka şey gelmez elimden.

Siz o adamlardansınız. Hani şu "doğuştan efkârlı" olan adamlardan. O yüzden seversiniz Müslüm'ü, Ferdi'yi, Orhan'ı... Ben de severim onları ama neden severim, onu pek bilmem. Yalnızca şöyle hissederim: Ruhlarımız aynı yerlerden yaralanmış ve siz de bilirsiniz ki o yerler ne kabuk bağlar ne dikiş tutar.

Çokça uzun yazıp başınızı şişirmek istemiyorum. Ama sizi kısaca nasıl anlatırım onu da bilmiyorum. Keşke size dair olan o şeyler karşıma çıkmasaydı da yeniden düşünmeseydim sizi. Ama bilir misiniz ki "Sizi düşünmek güzel şey, ümitli şey. Dünyanın en güzel sesinden en güzel şarkıyı dinlemek gibi bir şey. "Fakat beyefendi" ben artık şarkı dinlemek değil, şarkı söylemek istiyorum."

Şu sıralar beni meşgul eden bir diğer gafil düşünce de sizinle gerçekten "biz" olsak -ihtimali bile çiçekler açtırıyor kalbimde- çok güzel olacağı. Ama meraklanmayın, bir ümit tekrar çalmayacağım gönül kapınızı. "Dalgalandım da duruldum" artık. Tekrar aynı hatayı yapacak değilim. Yalnız, hayal etmek güzel. Hayallerimden bir habersiniz zaten. O yüzden içim rahat. Sadece şunu "mıh gibi aklınızda tutun": "Elbet bir gün buluşacağız, bu böyle yarım kalamaz.

Ve beyefendi gözlerinizin altında, uykusuzluktan sık sık beliren morluklar... İkimizde de var bu. Sanki hayat sağlam bir yumruk geçirmiş gibi yüzümüze. Sizce bu çirkin bir şey mi?

Delikanlım!
Senin kafanın içi
yıldızlı karanlıklar
kadar
güzel, korkunç, kudretli ve iyidir.
Yıldızlar ve senin kafan
kâinatın en mükemmel şeyidir.

MÜCERRET HANIM

Gerçek hikayesini kimseler bilmez. Yılmıştı artık. Bilmemekten mi? Bildiğini saklamaktan. Kendi içini biliyordu. Anlatamıyordu ama. Anlatmamalıydı da. Sıkıntı vericiydi. Neyini anlatacak? Sefil ve perişan hayattan, birilerinin üzerine basa basa yükselmişti. Bu yükselti ona çok. Dedim de inanmadı.

Mücerret Hanım, ne kadardır dul? 2 yıl. Miras? E var birazcık. Komşusu Nahide var, onu çok sever. Koca eve zaten tek başına sığamıyordu. Aşağı yukarı her gün onda. Lüks apartman daireleri. Neler vardır içlerinde? Bu da bilinmez. En kuytu labirentten daha gizli sırlar vardır. Her eşyanın ayrı bir anlamı onlar için. Geçen doğum gününde, Nahide'nin hediye ettiği altın desenli küçük vazo, bunlardan biri. Salonun baş köşesinde, Mücerret'in bütün olaylarına şahitlik etti. Sonra, Mücerret de çok okumuş yazmış kadındır. Vaktiyle Mahmut Bey görevliyken epey fırsat bulmuştu. Geçim sıkıntısı dersin, gülerler. Bir gün, daha doğrusu iki yıl önce. Mahmut Bey ağır hasta. Ölecek. Ölmesin mi? Ölsün. Zehir. Yatak. Pişman değilim. Kaza oldu. Nurettin Bey elden ele. Her şey tamam. Siz merak etmeyin. Kapandı.

Mücerret Hanım'ın doğum günü. Vazonun hediye edildiği zaman. Nurettin Bey'le tanış, iş arkadaşım.

- Oo, hoş geldiniz.
- Hoş bulduk. Doğum gününüzü kutlar, büyük saygılar sunarım.

Saygıyı sundu Nurettin. Fakat? Mahmut'tan kurtul, şimdi benimle gel. Mahmut çok zor bıktık acele et bu işin sonu yok. Var mı? Varsa onu da bilemediklerimize ekle. Gereksiz.

- Hayatım, Nahide Hanım'larla günümüz var. İstediyin bir şey var mı?
- Yok tatlım, keyfini çıkar.

Çıkardı. Mümkün mertebe. İkbâl gelmeden. Tamamdır. Vazo şahit. Ağır hasta. Doktor Bey, ne olursun. İmkânı yok. Kızıydı İkbâl. Lisede bu kadar haylazlık biraz fazla. Kim şımarttı? Sen. Vali Nurettin'in makam arabasıyla karşılandı alt sokakta. Sonra kimse görmedi. Nedim'i de okumuş muydun?

'' Derler ki biraz dilberi bî-mihr ü vefadır''

Aman Allahım! Nurettin Bey'in göz kamaştırıcı altın saat hediyesi. Odasını görmeliydiniz. Alt alta üst üste. 'Silah' komodinin üstünde. Son damla Mahmut'un istifası oldu. Efendim, kaybettik seçimi. Ne demek? Çık git.

- Mücerret bak gör, bu iş burada biterse ben de ne olayım.
- Tamam hayatım, sakın ol. Hayatta olur böyle şeyler.

Yalan. Konuşulan, sırada Nurettin var. Ona bir şey olmadı. Teşkilat bitmiş durumda. Buradan biraz sıkıştırılalım. Sayın Başkan'ın haberi var mı? Meclis. Mahmut yatağa düştü. 'Silah' patladı. Son nefes.

ÖLMEK YA DA ÖLMEMEK

Ben ölmüştüm ve tüm insanlık rahatlamışlığının bir göstergesi olarak benimle birlikte derin bir nefes vermiş gibiydi. Sanki ben yalnızca ölmemiştim, ölürken ardımda kalan herkesi de huzura eriştirmiştim. Çünkü ne ben bu dünyaya aittim ne de bu dünya beni içine sığdırabilmişti. Kendi kabuğumun içine hapsolmuştum; kabuğum da bu dünyaya. Şimdi ondan kurtuldum fakat tam anlamıyla bu dünyadan kurtulduğumu söylemek olanaklı değil. Çünkü benim için huzura erişmek kendi hayatımla ilişkilendirebileceğim bir durum değildi. Bu yüzden hiçbir zaman öldüğümde huzura erişeceğimi düşünmemiştim zaten. Ama yeni bir hapsoluşu da tahayyül etmemiştim. Bu, tam anlamıyla öyle bir vaziyet ve ben başlarda bundan hiç mi hiç zevk almıyordum. Bu ilahi bir gücün beni cezalandırma şekli mi yoksa ödüllendirildim mi diye düşünmekteyim yalnızca.

Düşündüğüm bir şey daha var ki o da insanlar ve ruhların duygusal bağlarla iletişime geçip geçemeyeceği. Çünkü inanın bu dünyada hem olup hem olmamak, tasviri çok güç bir hissiyat. İnsanların beni iştmemesine, görmemesine, hissetmemesine alışkınım evet. Ama tüm bunlar tam olarak gerçek anlamlarıyla bütünleştğinde yaşadığım boşluk korkutucuydu. Şimdi bu duruma da alışıyorum. Ben yine burada gibiyim. Konuşuyorum, yürüyorum, görüyorum. Tek sorun, kimsenin beni fark etmiyor oluşu. Şimdi dünyada dolaşan bir ruhtan ibaretim. Ve bu durum çıldırtıcı düşüncelerimle yapayalnız bırakmasıyla bir ceza gibi görünse bile belki de gerçekten ödüllendirilmişimdir. Zira daha ölümümün ardındaki kısacık süreçte dahi nice şeye tanık oldum. Gördüğümü sandığım şeylere ne kadar kör olduğumu, tanıdığım insanlara ne kadar yabancı kaldığımı, bildiklerim karşısında ne kadar cahil olduğumu, sevdiklerime ne kadar uzak durduğumu fark ettim. Aslında bir ruh olarak yeryüzünde dolaşmak; gerçekten onları ne derece tanıdığınızı, hayatın aslında ne olduğunu anlamanızı sağlıyor. Şimdi yalnızca buraya hapsolmuş bir ruh olarak ben, her şeyi biliyorum. Bunun güzel yanıysa bunu kimseye anlatamıyor olmam. Şimdi biliyorum ki insanlar kendi kendilerinin tanrılarıdır aslında. Nitekim gördüm ki çıkarları var insanların. Onu bir zırh gibi giyiyor, kimselere göstermiyorlar. Yaptıkları her şey de onlardan filizleniyor. Sorun da bu. Çünkü bu yüzden insan yaşarken de ölebiliyor. Bu aslında bir tercih, insanın yaşamını nasıl şekillendireceğine bağlı bir tercih. İşte ben öğrendim ki aslında yaşarken de bir ölüymüşüm.

Ölüm nedir? Olup biteni görememek, duyamamak, bilememek, hissedememek değil mi? Ben de bunu yapıp duruyormuşum işte. Şimdi de burada kaçtıklarına sıkıştım. Şimdi yalnızca kaçtıklarımı biliyorum. Hayatta dair de şunu öğrendim: aslında ölüm bir tercihmış. Ben ve benim gibiler de onu tercih etmiş. Yani yaşamda neyi ne kadar iyi yapıyorsanız ondan ibaretsiniz. Yaşamda ya görmemeyi, duymamayı, bilmemeyi, hissetmemeyi, yani ölmeyi tercih ederseniz ya da olanca güzelliğiyle sadece ideallerinizi gözetmeyi. Ben şimdi dünyadaki bir insandan daha az ölüyüm. İşte bütün mesele de buymuş: ölmek ya da ölmemek...

MUTLU SONSUZ

Ben öldüm ve tam bir karmaşanın ortasına düştüm. Sonsuz gibi gelen, sonlu uykumdan uyandım. Acısı tatlısı, güzeli çirkinini, iyisi kötüsüyle, aşkla ve nefretle yaşadığım, bazen içinde boğulduğum bazen de heyecandan nefesimin kesildiği anların gerçek mi yoksa hayallerimin bir ürünü mü olduğunu idrak edemedim yeni hayatımın akışına kaptırdım kendimi. Aynı benlik, aynı beden fakat farklı bir hayat. İyilerin çok iyi, kötülerin çok kötü olduğu bir evren. Sağımda hep iyilerin, solumdaysa hep kötülerin olduğu aşırılıklar yuvası. Peki ben neredeyim?

Önceden yaşadığım ya da rüyasından uyandığım evrenden pek farklı olmayan bu aşırılıklar yuvasında tam ortada. Kapana tıkmış bir kanatlı misali sağa ve sola gidince kapanın soğuk parmaklıklarına çarptım ve koluma giren iri yarı iki gardiyan tarafından oraya çekildim. Bir başıma sağımdan ve solumdan gelen kırmızı, beyaz ışık huzmelerinin gözümü gün geçtikçe daha da kamaştırmasına engel olamayarak kapanımda hayatımı sürdürdüm bir müddet. Bazı günler aniden uyandırıldım ve sorguya çekildim. Davetsiz gelen sorguclar ne gerçeklikte ne hayalden ayırt edebildiğim bir önceki evrenime ait anlardan sorular sorsa da bu, doğru cevapları bilmediğim bir imtihandı. Süresini bilmeden konakladığım bu kapanda bazen aklıma gelen anıların verdiği özlem ve yalnızlıkla çıldırdım. Bazen de kaçmayı planladım fakat görmediğim, ne kadar arasam da bulamadığım bir varlığın gözlerini üstüme diktiği düşüncesiyle oturdum durdum havadar ama bir o kadar da havasız yuвамda. Gün kavramının olup olmadığını bilmesem de gün diye adlandırdığım vakitlerde en sevdiğim şey bir kaplumbağa yavaşlığıyla, bir anne şefkatiyle, bir yıldız parlaklığıyla, bir bebek masumluğuyla yanıma gelen onunla geçirdiğim anlar. Bana "Bugün ne tarafı gezmek istersin?" dediğinde her zaman "Sağa gidelim, senin ve senin gibilerin yaşadığı o güzel yere." derdim. Sonra sağa giderdik ve içimden hep burada olmayı dilerdim. Ama sonra yeniden kapanıma dönerdim onunla. Yine de yemyeşil, uçsuz bucaksız bir yerde uyuyormuşum gibi huzurla dolardım içim. Ama bunlar çok eskide kaldı. Ummadığım bir yerde, ummadığım biriyle maziye dönüştü.

DÜŞSÜ AVUNTULAR

Sessizlik... Kütüphaneleri güzel kılan en hoş detay. Havada asılı duran huzur, kitapların sayfalarından çıkmış gibi. Ellerimi kitapların üstünde gezdirdim. İşte onlara ait olduğumun kanıtı; ruhumdan sızan sıcaklık...

Rafların arasında umarsızca dolaşıyordum. Ayaklarım bir yerden emir almış, beni oradan oraya sürüklüyor, hızlı adımlar attırıyordu bana. Tam o sırada bilinmez bir güç beni durdurdu. Önüne geldiğim raf uzanmamdır ilgimi çeken ama okumaya cesaret edemediğim o tutkulu aşk romanlarıyla doluydu. Gözlerimi bölmelerde gezdirirken ansızın durdum. Hatta o an benim nazarımda tüm dünya hatta evren durdu. Nefesini tutmuş olduğumu fark etmem biraz zaman alırken kendimi toparlayıp ona uzanmam ne kadar sürdü, bilemiyorum. Titreyen elimi yavaşça kaldırdım. Parmak ucumda yükselip onu almaya çalıştım. Uzanmayı başardığımda hissettiğim şey bir kartonun soğukluğu değil bir tenin sıcaklığıydı.

Gözleri... Sonbaharda yeryüzünü boyayan kahveliğin fırçasından çıkmış gibiydi. Kirçikleri... Sanki Mecnun'du ve geceyi süsleyen hilale benzeyen kaşları Leyla... Öyle ki Mecnun ulaşmak için Leylasına; uzanmış, kıvrılmış ve gözkapaklarının bittiği yerde sevgilisine kavuşmuştu. Gözaltları mor orkideler ekilmiş bir toprak gibiydi esmer teninde. Vedağın kısıyah saçları gece gibi örtmüştü alınının kıyılarını. Bukeskin karanlığı yaran burnu ve burnunun bittiği yerde kıvrılmış ve dudağına uzanmış o yol.

Dudakları... Çehresinin derin karanlığına güneşi bahşetmiş gibiydi. Ve armudi yüzünün son parçası; sivri çenesi.

Gözlerimi ondan ayıramıyordum. Kendimi kaybetmiş, iradesizliğimin peşinden sürüklenmiş gibiydim. Gözlerim bana ihanet edercesine ona bakıyor ve bu manzara karşısında dudaklarım harekete geçmek istiyordu. Öyle de oldu. Ben dilimi zapt edemedim yavaşça fısıldadım:

"Ne güzel bir resim olurdu ondan
Çizseydi azcık duyguları olan bir ressam"

Buna karşılık o ne tek bir kelime söylüyor ne de arkasını dönüp gidiyordu. Hiçbir şey düşünmemle beraber gözlerimi ondan kaçıramıyor, ona bakmaya devam ediyordum.

Zarif bir boyu ve kabanının örttüğü geniş omuzları vardı. Çok iri ya da çok zayıf sayılmazdı. En hassas terazide ölçülüp yaratılmış gibiydi bütün uzuvları. Gözlerim kitabı tutan ellerine kaydı. Bütün güzellikleri kucakladığının kanıtı gibiydi elleri. Öyle güzel, öyle narin, öyle tutulası.

Ona her bakışımda biraz daha alevlenen bir ateş yanıyordu içimde. Dokunmak istemiştim ona yalnızca. Kitabı almak istiyormuş gibi elimi ona doğru uzattım.

Soğuk... Gözlerimi açmamla uyuyakalmış olduğum masanın üstünde doğrulamam ve içimi titreten rüyayı misafir eden pencereyi kapatmam bir oldu.

Bu sıcak rüyanın dimağımda bıraktığı o eşsiz tatla kapatmayı unuttuğum radyoya kulak verdim;

"Zülûf dökülmüş yüze
Kaşlar yakışmış göze
Usandım bu canımdan
Derdiyle geze geze."

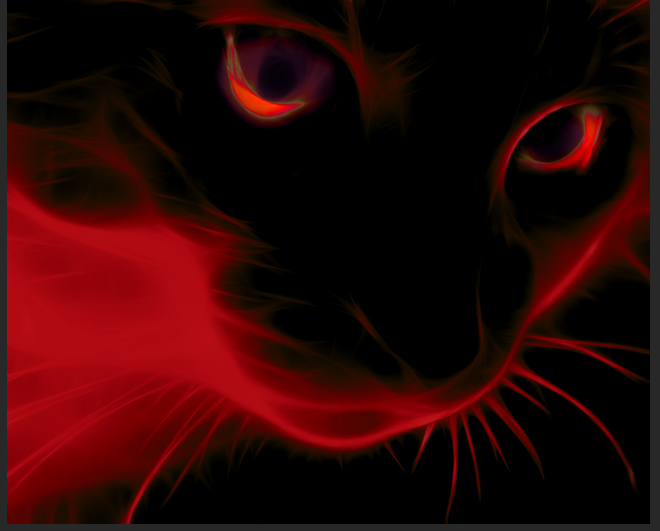
GECE DOSTLARI

TABLO

*Kedi kadının yanındaydı,
Kadın gecenin yanındaydı.*

*Kedi gitti geceye deđdi,
Karardı,
Döndü kadına deđdi.*

*Bir kadın portresi belirdi;
Elinde siyah bir gül vardı,
Kucağında kırmızı bir kedi*

Özdemir ASAF

Kollarında sıkı sıkı tuttuğu yavru, korkudan titrerken yavaşça kulaklarının arkasını okşadı. Aynı anda kalabalık anahtarlığından evinin kapısını açan anahtarı bulmayı başardı. "Geldik işte." Şefkat dolu sesi küçük kedinin kulaklarında yankılanırken içeri girdi ve bacağıyla ittirerek kapıyı kapattı. Sapsarı ve enine beyaz çizgiliydi kediciik. Ayrıca o kadar minikti ki diğer yavruların arasında ezilip annesinin sütüne hasret kaldığı çok belliydi. Çantasını kenara koyup sarı botlarını çıkarmakla uğraşırken çoktan bir sürü meraklı göz hâlinin kenarından, koridorun başından ve komodinin altındaki boşluktan onu ve getirdiği yabancıyı izlemeye başlamıştı. Hepsinin keskin kulakları, avın sesini duymuş gibi dikilmişti. Bazılarıysa beklemeye dayanamayıp çekingen bir halde mırıldanarak yaklaşmak için hamle yapmıştı.

"Arkadaşlarıyla tanış bakalım." Kadın miniği temkinli bir şekilde yere bıraktıktan sonra rahatça nefesini verdi. Bacaklarına, oradan tüm üst bedenine yayılmakta olan yorgunluğun çağrısını belirsiz bir yankı gibi duyuyordu. Sesin ötesinde bir gerçeğin olduğunu biliyordu ama banyo sonrası buğulanan camda kendine bakmaktan farkı yoktu bunun. Loş odası kafasının içinde esen rüzgârla usulca salınıyordu. Dün aldığı hapın etkisi geçmeye başlamıştı. Karmaşık saçlarını yüzünün önünden iterken çıkarmayı unuttuğu tek ayakkabısıyla yatak odasına doğru yürüdü. Camının kenarındaki üstü dopdolu komodini telaşla karıştırmaya başladı. Yere kadar uzanan lacivert perdeleri sokak lambalarının davetsiz misafir gibi içeri süzülmesini engelliyordu. Eski kavanozların içinde artık çürüme evresine gelmiş çiçekler, siyah kapağı kırık tuşlu telefonu, yıkadığı ama yerleştirmede iç çamaşırları... Yok. Yavaşça arkasını döndü. Eskiden, sıradan ve gri olan duvarlarının üstü yer yer pastel ve gıda boyasıyla yaptığı vahşi desenlerle canlanıyordu. Küçük koltuğuna bakındı bu sefer. Kırmızı kadifenin rengi kedi tüyünden belli olmuyordu. Kıyafetlerin üzerinde, yatağının altında, hatta tezgâhında topaklanmış yumaklar... Oda spreyi on dakikaya ayarlı, kedilerin ağır kokusunu olabildiğince uzaklaştırmayı deniyor. Düzgün görünen tek şey her baktığında iğrendiği, tüm alanı kısıtlayan yatağı. Uzun süredir içine girmeyi reddettiğindendi belki de...

"Bitmiş..." Endişeye kapılmış, titrek sesiyle mırıldanırken içeriden tıslamalar ve coşkulu miyavlamalar yükseldi. Yeni gelen mi-niği aralarına katmak hakkında tartışan arkadaşlarının sesleri bunlar. Tereddütle kıyafetlerinin altında birikmiş olan ilaç kutu-larını yokladı. Onlar da boştu, yastığının altına sakladıkları da...

"En yakın eczane..." Sessizlik beynine karaya vurmuş balina mi-sali çarpıverdi, sızıyla yayıldı. Eczaneye gitmek ona yirmi sekiz dakika kaybettirirdi. Akşam alacağı duştan sekiz, rapor yazacağı zamandan on iki. Sekiz dakika da yolculuk... Kasılan vücudunu sa-kinleştirmek için ellerini paramparça olmasından korktuğu kafası-na bastırdı. Nasıl böyle bir hata yapabilirdi? O sırada içerideki tartışmadan sıkılmış, bacaklarının arasında gezinen büyük kedi onun bu acınası durumunu umursamadan kendini sevdirmeye çalışıyordu. "Romero..." Kız acidan inliyormuş gibi konuşurken koca göbekli yumuşak arkadaşını kucağına aldı. Derin nefesleri hayvanın gözlerini kısma-sına neden oluyordu. Sakinleşmeye çalışırken yorgunluk da omuzları-na yaslanan bir dost gibi, tatlıydı. Çağrısı kulaklarını tırmalıyor-du. En son uykudan titreyen gözlerini ne zaman huzurla kapatmıştı?

Kediyi yavaşça okşarken etrafında dönerek odayı turladı. İçeride miyavlayanlar, yatağının altında şekerleme yapanlar... Hepsi dostlarıydı esasında. Uykusuz gecelerde küçük kulaklarını sallayışları ve parılda-yan gözleri, sessizlik, "Kanagawa'nın Büyük Dalgası" misali onu sürük-lerken, içindeki ışığı görmesini sağlıyordu. Romero'yu iki ay önce karşı mahallede birinin arka bahçesinden çalmıştı. Sürekli yatağının kenarını tırnaklarını kaşımak için kullanan Zıpkın'ı ise çok daha önce... Za-man zihninin bir köşesinde bükülüp, diğer tarafında salon dansı yaptı-ğı günlerden birinde... En yakın eczane imiş... Uykuyu hayatından çıkaran, bitkin düşmüş kafasını dik tutan eller... Haplar her bir yanda iken dü-şünmesine yardımcı olan ise bu küçük patilerin sahipleri... Gün ışığı tüm bedenini ısıtıp yatağını aydınlatırken asla onu beklemeyen zaman... İşten gelip hemen uykuya dalmak... Eğlence, boğazına takılmış kocaman bir kıl-çık sanki. Konuşmak, içmek, şarkılar söylemek gündüzleri yasaklanmış...

Böyle yaşamaktan vazgeçtiği, zamanın cambaz ipinde sendelemek yerine zıplamaya karar verdiği gün... Kediler de o gün küçük, düzen-siz evine girmeye başlamışlardı. Aylar, eğilerek yüzünü yıkayıp sonra tekrar aynaya baktığı ana kadar geçip giderken çoğaldı gece dostla-rı. İnsanlar rahatsız yataklarında sabah için hazırlanıp ertesi günün planını ezberlerken bu deliliği reddetti o. Bir hap yuvarladı dilinin üstüne. Gün batınca yaşam karanlığa mı saklanıyordu? Gece gökyüzüne sarıldığında bekliyor muydu bizleri ve planlarımızı? Güneş ufuktan do-ğarken de batarken de manzara, büyüler dünyasından bir kare... Hayatın içine sığmayan isteklerini gerçekleştirmek için ne lazımdı öyleyse?

Gökte elmas gibi parlayan Ay'ın görünmesi... Romero'nun başını usulca öptükten sonra onu yere bıraktı. Diğer yoldaş-ları, kavgayı bırakmış, yeni gelen yavruyu yalıyor ve onu sıcak yuva-larına dâhil ediyorlardı. O sarışın küçüğü de daha bu sabah iş yerinde başıboş bir kedi pusetinden almıştı. "Eczane..." diye mırıldandı yine bir botu eksik bir şekwilde evden çıkarken. Bastığı soğuk zemin uykusuzluğu yüzünden zangırdıyordu sanki. Kaç adım attı? Omuzlarından gökyüzüne bağlı bir kukla gibi yürüyordu. Birkaç dakika, avuçlarından kayıp giden sapsarı kum taneleri... Sokağın başından tanıdık bir sesin yankısını duydu.

Bu yankı, ona yolunu gösterecek olan... Ya da paramparça edecek kalbini... Miyavlama gibi uzaktan bir çağrı... Gökyüzünün misinaları omuzlarını keserek koparken kafası zeminle buluştu. Kimdi bu koca elleriyle gözlerini kapayan?

Usulca onubekleyen uykusumu, yoksa ilaçlarıyla kandırmaya çalıştığı zaman mı?

SLASH

Salon, çoğunlukla gençlerin ve tek tük de olsa olgun adamların tikiştiği boşuk bir yerdi. Gençlerin üzerinde müzik grubunun tişörtleri vardı. Bazı 'isyankar' olanlar soyunarak özgürlüklerini ilan etmişti. Kızların abartılı makyajı loş ışığın altında pek seçilemiyordu. Oğlanların da delme takıları ufacık ışıkta göz tırmalıyordu. Zaten o kargaşada kimin güzel olduğunu kimse önemsemezdi. Olgun herifler hariç ama. Ucuz festival birasıyla kendilerinden yaşça küçük kızları çoktan kapmış bir köşeye çekilmişlerdi. Herkes hep bir ağızdan gruplarının sahneye çağırıyordu. Arada küfür edenler yok değil tabii. Sonunda güruhun talebi yerine geldi ve bir baterist üç gitarist ve bir vokal sahneye çıktı.

Güruhun yumrukları ve haykırışları arasında güneş gözlüklünün gitarına davrandığını gördüm. Müziğin başlamasıyla tüm salon sustu ve vokalin ağızından çıkan sözlere pürdikkat kulak kesildi. Oysa benim dikkatimi bu gitarist çekti. Suratı kıvrırcık uzun saçları tarafından perdelenmişti. Üstelik fötr şapka takmış. Bir insan neden tarz olmak için kendini palyaçoya benzetsin? Görünüşü müziğine engel değil ama. Gitarını aşkla okşuyor her notaya tutkuyla basıyordu. Bulduğum yerden sadece burun piercingini seçebiliyordum. Ben de araya kaynamaya başladım. Bulduğum her boşluğu kullandım ve sahneyi daha net görebileceğim bir açı yakaladım. Adam üzerine baskılı bir atlet giymiş ve kollarındaki dövmeleri sergilemek istemiş gibi. Her notaya basışında dudaklarını büzleştiriyor ama vücudu pek de hareket etmiyor. Gözüme vokalist çarptı. Şarkının en vurucu noktasında bir o yana bir bu yana kıvrıyor. Tam birbirlerini bulmuşlar resmen. Tekrar adamıma baktım. Bacaklarını kasarak eğik pozisyonda çalmaya devam ediyor. Deri pantolonlarına zincir takmayı ihmal etmemiş. Ayağında postallarıyla tarzını tamamlamış.

Artık şarkının sonlarına doğru benimki yavaştan sarsılmaya, elleri yavaşlamaya başladı. Gençlerin uğultuları sustu. Bense bu palyaço kılıklinin karizmasıyla, kendimi rock serüveninin içine bıraktım. Gençlerin çıldırma sebebini az da olsa anlamıştım.

VEDA

şş... Sessizlik talep ediyorum. Sen aradaki kıvrıkcık saçlı kadın, fısıldama bakalım yanındaki sana iki beden büyük gelmiş adama. Kimse göz bile kırpmasın. Hatta mümkünatı varsa nefes bile almayınız. Mümkünatı yok mu? Neyse, nefes alınız bari. Amma ve lakin derin derin iç çekmeyiniz veyahut değişik anlamlar çıkarılabilecek seslerle almayınız nefesinizi.

Sizler benim peşimi bir türlü bırakamadınız. Sen, ağzı dedikodu yapmaktan don lastiği gibi uzamış kadın! Asla bırakmadın beni. Hep, " Möhüm havadislerim var guzum." diye beni kandırıp Molla İsmail'in İzmirli gelininin hamilelik aylarıyla evlendikleri tarihin uymaması gibi ipe sapa gelmez laflar ettin.

Hele sen, hele sen kikir kikir gülen genç adam! Sen az mı çektirdin bana? Seni düşünmekten uyku uyuyamadım gecelerce. Karşıma o güzel dudaklarınla gülümseme bir de geçip. Kanmam artık senin büyüleyen tebessümüne.

Size ne demeli en yakın dostum? Sizi gözümle görmeyeli çok uzun zaman geçti. Ama her gün her saat davetsiz bir misafir gibi hatıramın kapısını çalmakta ve ben buyur etmediğimde içeri girmektesiniz. Hani nerede nezaket kuralları? Sizi şiddetle kınıyorum bilirsiniz.

Ah, sen çok sevdiğim ressam. Ne çok düşündüm senin acısı bol hayatını. Öyle eminim ki sen bile ağlamamışsındır benim kadar haline. Ve öyle eminim ki sen bile farkında değilsindir benim sende farkına vardıklarımın.

Ooo, yarım kalmış yazılarım! Bir selam da size vermeli. Ve siz sonuna kadar dinleyemediğim en sevdiğim şarkılar. Sizler de bozuk bir plaktan hallice durmadan dönüp durmaktasınız zihnimin en kalabalık ve en تنها caddelerinde.

Bitiremediğim cümleler, içimde kalan sarılmalar, asla gerçekleşmemiş hayaller. Hepiniz ama hepimiz buradasınız. Alamadığım motor, çalamadığım gitar, gidemediğim şehir, sevilmemiş kalbim...

Veda zamanı geldi artık. Kusuruma bakmayınız pek. Belki başka birinin hayatında olsaydınız sürdürürdünüz varlığınızı. Özür dilerim ama benim dayanacak gücüm kalmadı. Ben hoşça kal demeyi bilmem. Sizi son bir kez anmak suretiyle yeterince veda ettim zaten.

Aklındaki her şeye son bir kez sarılan kız, tabureyi olması gerektiği yere koydu. Sonra da ayaklarını olması gereken yere... Zarif boynunu ipten geçirdi. Artık taburenin altından kayması ve ipin boğazını sıkıca kavraması an meselesiydi. Ama tam o anda bir şey oldu. Olan bu şeyi de karanlık yuttu. Ve sonra sindiremeyip kustu. Kustukları bir anda buharlaşıp uçtu. Yani kıza ne olduğu bulutlara yük oldu. Her yağmur yağdığında kızın akıbeti belli oldu. Ama güneş muazzam bir suçluydu ve bütün kanıtları yakıp kavurdu.

ADALETSİZLİĞİN ÖZGÜRLÜĞÜ

Yatağıma uyumak için gireli yaklaşık üç saat olmuştu. Fakat bu üç saatte yaptığım tek şey, sıcacık yorganımın altında hareketsizce yatıp tavanı izlemektir. Boş boş bakmıyordum o beyaz tavana. Aklımdaki milyonlarca düşünceyi aynı anda yönetirken pes ettiğim ve dinlenmek için izlediğim bir manzara gibiydi o tavan benim için. Ve tabii düşüncelerimi bana yansıtmaya çalışan bir aynaydı. Ama pek işe yaramıyordu. Hala neyi düşündüğümü bilmeden kontrolsüzce beynimin tuzaklarına düşmeye devam ediyordum. Kedimin mırılmasıyla o güzel manzaradan ayırdım gözlerimi. "O bile uyumuş..." deyip umutsuzca yatağımda içinde dönmeye başladım. Dışarıdaki sokak lambası az da olsa odamı aydınlatıyordu. Özellikle yatağımda duran kitaplığımdaki çoğu kitabı o sokak lambası sayesinde görebiliyordum. Gözüm kitaplığımdaki en kalın kitaplardan biri olan Suç ve Ceza'ya takıldı. Çok etkilendiğim bir kitaptı. Neden beni etkilediğini bilmiyordum ama kitaptaki olay ya da konu edilen şeyden etkilenmediğim kesindi. Sanırım Raskolnikov'un psikolojisine âşık olmuş minik bir okurdum.

Bu eşsiz eseri uzaktan incelerken kitaplığımın arkasından bir tıkırtı duydum. Kedimin uyanıp kitaplığın arkasına kaçtığını düşündüm bir an. Yatağımdan bakmak için doğrulduğumda kedimin hala ayakucumda uyuduğunu fark ettim. Tekrar ses gelecek mi diye dinlerken bu sefer bir ses değil de doğrudan birinin konuştuğunu işittim. "Hay aksi, off..." diyen bir sestir bu. Ya ben uykusuzluktan, olmayan sesler duyuyordum ya da gerçekten odamda biri vardı. Yatağımdan çıkıp sesin kaynağını aramaktan korktuğum için kımıldamadan duruyordum. Kulaklarımı ellerimle sıkıca kapatıp üçe kadar saymayı düşündüm. Bunun sonunda seslerin kesileceğini umuyordum. Oysa tam üç dediğimde daha büyük bir ses duydum. Karşımda üzerine yırtık, düğmelerinin bir kısmı sökülmüş, gri, dizine kadar uzanan bir ceketle aynı renkte yer yer yıpranmış bir pantolon giymiş, hafif yana eğilmiş şapkasıyla öylece duran bir adam gördüm. Her şey normalmiş gibi bana bakıyordu. Anlık bir cesaretin bedenime hükmetmesiyle ayağa kalkıp bu adama yakından baktım. Bu, kitabı okurken hayallerimi işgal eden ve psikolojisiyle beni büyüleyen Raskolnikov'du. Evet evet Dostoyevski'nin yarattığı ve benim gerçekliğine kesinlikle inandığım Raskolnikov'du karşımda duran. Üstelik kitabı okurken zihnimde hayalini kurduğum kişiyle aynıydı. Az önce beni yatağımdan kaldıran cesaretime güvenerek "Heyy..." dedim donuk bakışlı bu adama. Habersiz gelen misafirim Raskolnikov konuşmaya başladı:

- Kitaplığın hiç rahat değil. En fazla bu kadar kalabilirdim o ufak yerde.

Konuşuyor olmasına inanmadım. Sesi kulaklarımda yankılanıyordu. Şaşkınlıkla ona cevap verdim:

- Sen ko-konuşuyorsun, diye kekeledim.

- Sanırım, her sağlıklı insan konuşur. Bunda şaşılacak bir şey yok.

Bu cevapla içimdeki korku iki katına çıktı. Bunun gerçek olmadığına inandırmak istedim kendimi:

- Nasıl olur? Sen nasıl gerçek olabilirsin? Bu imkânsız!
- Lütfen şu garip dünyada birilerinin sana gerçeklik diye anlattığı şeylere inandığını söyleme. Karşındayım işte. Demek ki imkânsız değilmiş.

Gerçekten karşımdaydı. Beni anlıyordu ve konuşuyordu. Ama hala neden burada olduğunu bilmiyordum. Nedenini öğrenmek için ona sormak istedim:

-Neden buradasın?

- Çok yorgunum. Olanları bilmiyormuş gibi konuşma. Yıllarca sürgün edildim, şimdi özgürlüğümün ilk dakikalarında senin şüpheli sorularıyla uğraşamam. Üzgünüm ama gerçekten yorgunum Bilge.

- Bilge? Bilge mi dedin az önce?

- Evet, kitaplarının birinin üzerinde adın yazıyordu. Oradan öğrendim. Sanırım "Tutunamayanlar" dı. Bu arada çok fazla karamsar kitaplar okuduğunu fark ettim. İlginç!

Adımı biliyor oluşu beni sebepsizce rahatsız etti. Onun kendinden emin ve rahat tavrına dayanamayıp karşılık verdim:

- Asıl ilginç olan senin birden odamda belirmen.

Yüksek sesle konuştuğumu fark ettim birden.

- Ne kadar zamandır buradasın? Nasıl ve neden geldin bilmek istiyorum.

- Sinirlenmene gerek yok. Kedi mırlamaya başladığından beri buradayım. Aslında Suç ve Ceza'yı aldığından beri buradaydım ama cezam bugün sonlandı ve ben de kitaptan çıkıp senin odanda özgürlüğüme kavuştum. Sanırım şu an özgürlüğüne kavuşan pek çok Raskolnikov var.

Sonra bana daha da yaklaştı, başımı işaret ederek konuşmasına devam etti:

- Ama ben senin aklında yarattığın Raskolnikov'um. Anlaması o kadar güç değil. Bence hayranı olduğun bu karakterle iyi vakit geçirmeye çalışman senin için daha eğlenceli olur. Dilim tutulmuştu adeta. Bir şey diyemiyordum ve itiraz edemiyordum. Karşımda bir süre durup konuşmadan beni inceledi. Bakışlarında sanki "Acaba benimle birlikte birini öldürebilir mi?" düşüncesi vardı. Bu gözlerin karşısında korkak gibi dikilmeye katlanamıyordum ama elimden de bir şey gelmiyordu. Birden boğazını temizleyip bir şey söyleyecek gibi dudaklarını araladı. Ağzından çıkacak cümleyi bekledim merakla ama o tek bir kelime etmeyip hızla odamdan çıktı.

-Hey, nereye gidiyorsun? Ailem senin burada olduğunu duysa ne yapacağını sanıyorsun?

-Senden başka bu evde Suç ve Ceza'yı okuyan yok sanıyordum. Unutma ben sadece senin zihnindeki Raskolnikov'um, başkalarının beni görmesi imkânsız.

- Yok, ama onun bununla ne alakası var? Şimdi ses yapmadan odama geri dön. Yoksa...

-Yoksa ne?

- Yoksa senin hırsız değil de okuduğum kitaptaki bir karakter olduğuna ailemi inandırmam zor olur.
- Onlar beni göremez dememden ne anlıyorsun? Biraz rahat ol. Ayrıca ben yalnızca bir hırsız değilim aynı zamanda bir katilim de.

Okurken bana suçlu ya da acımasız biri gibi gelmeyen Raskolnikov, şimdi beni korkutmayı başarmıştı. Hala onu bir katil gibi göremiyordum ama söylediklerinin beni ürküten bir tarafı vardı. Dediklerine cevap veremedim. Başımı hafifçe odanın tavanına kaldırdım, derin bir nefes alıp Raskolnikov'a baktığımda eski yerinde olmadığını gördüm. Hızla çıktım odamdan. Evin içinde onu aramaya başladım. Hiçbir yerde yoktu. Sadece mutfağa bakmamıştım. Oraya girdiğimde mutfaktaki balkon kapısının sonuna kadar açık olduğunu fark ettim. Kalbimin heyecanla atan sesini tüm vücudumda duyuyordum. Hayranı olduğum karakter ellerimin arasından kaçıp gitmişti. İçimde bir şeylerin de onunla beraber gittiğini hissettim. Şimdi ne yapmalıyım? Anlattığımda beni deli sanacakları bu geceye hiçbir şey olmamış gibi devam mı etmeliydim yoksa Raskolnikov'un peşinden mi gitmeliydim?

Bunu düşünürken mutfakta bıçakların konulduğu çekmecenin açık olduğunu gördüm. Aklıma gelen şeyi hızla kovdum, sonra bunun bir kitap olmadığına ve özgürlüğe yeni kavuşmuş birinin eline yeniden bir bıçak almayacağına kendimi inandırarak biraz rahatladım. Ama hala merak içindeydim. Hayalim bana bu kadar yakınken onun benden kaçmasına izin veremezdim. Ayakkabılarımı ve montumu sessizce giyip çok yüksek olmayan balkondan ben de atlardım ve nereye gittiğimi bilmeden koşmaya başladım. Raskolnikov'u göremiyordum fakat, her nasılsa, doğru yere koştuğuma emindim. Nefesim hızlanmıştı, bacaklarım bana sormadan hareket ediyordu sanki. Kalbim sıkışmaya başladığı için daha fazla dayanamayıp bir sokak lambasının altında soluklanmaya başladım. Gecenin karanlığını yeni fark etmiştim. Sokak lambasından sızan sarı ve cılız ışığın da geceyi aydınlatmaya gücü yetmiyordu. Birkaç dakika daha lambanın altında soluklandıktan sonra sakin adımlarla etrafa baktım. İçimden bir ses Raskolnikov'un buralarda olduğunu söylüyordu. O sırada binalardan gelen kadın çığlığı gecenin sessizliğini bozdu. Hiç düşünmeden sesin geldiği binaya girdim. Apartman boşluğundan yukarı baktım. Dairelerden birinin kapısı açıktı. Küf kokan bu pis binanın merdivenlerini çıkmaya başladım. Ya kimse bu harabe yere bakmıyordu ya da bakacak kimse oturmuyordu. Kısa süre sonra kapısı açık dairenin önüne geldim. Yavaşça kapıdan içeri girdim. İçeride de tozlu ve pis bir hava vardı. Dış kapının hemen sağ tarafında arkası dönük bir kadın korkudan titreyerek içeri bakıyordu. Büyük ihtimalle çığlığın sahibi bu kadındı. Sanki görünmezdim, kimsenin beni fark etmeyeceğini hissediyordum. Bu yüzden rahatça ve hızla kadının yanından geçip odaya girdim. Raskolnikov tam karşımda elinde bize ait olduğunu düşündüğüm bir bıçakla yaşlı bir kadının boğazına sarılmıştı. Bu, kitapta öldürdüğü yaşlı kadındı. Buna emindim. Raskolnikov'un ne yapacağını anlamak o anda hiç de zor değildi. Sanırım kitaptaki bütün karakterler Raskolnikov'la berber canlanmıştı. Ne yapmam gerekiyor bilmiyordum. Ona engel olmam gerektiğinden bile emin değildim.

Tüm vücudum tir tir titriyordu. Raskolnikov beni görmüyordu bile. Yaşlı kadın ve yardımcısı ise sanırım beni hiç fark etmeyecekti. Çaresizce seslendim:

-Raskolnikov... Beni duyuyor musun?

-Evet. Sakın bana engel olma! Hiçbir şey söyleme!

Şu an yapacağım en mantıklı şey onun dediklerine uymaktı. Başımı onu onaylarcasına salladım. Birkaç adım geriye gidip bir saniye bile gözümü ayırmadan ona bakmaya devam ettim. O da öfkeyle bakıyordu bana. Gözlerinden nefret akıyordu sanki. Bana adaleti ve en çok da adalet diye bir kavramın olmadığını anlatmaya çalışıyordu bakışları. Konuşmaya başladı aniden:

- Okudun. Gördün. Yaşadın. Adalet var mı yok mu biliyorsun. Şimdi hiçbir pişmanlık duymadığım bu cinayeti tekrar işleyeceğim. Yine sevimsiz, huysuz ve en önemlisi de hayatta hiçbir amacı olmayan bu kadını öldüreceğim. Onun gibi birini öldürmek neden suç olsun? Zaten zamanı gelmiş gibi gözüküyor mu? Amacı, hayali olmayan biri bu hayatta var olmayı hak ediyor mu? Hayır. Öldürdükten sonra kaybettiğim hiçbir şey olmayacak. Beni hapsettiklerini sandıkları yere, aileme kavuşacağım sadece. Gerçek aileme... Bana öyle bir ceza verdiler ki ceza dedikleri şey, benim için mutluluk merdiveninin ilk basamağıydı. Meğerse aile dedikleri yer orasıydı. Bunca sene orada kalıp alışmamak ve mutluluğu orada bulamamak imkânsız. Yine cezam bittiğinde ve özgürlüğüme kavuştuğumda hiç düşünmeden bu kadını tekrar öldüreceğim. Oradaki dünya daha özgür. Buna emin ol.

Konuşan gerçekten benim Raskolnikov'umdu. Yaptığı şeyden pişmanlık duymayan, duygularının çoğundan arınmış bir Raskolnikov... Onu hiçbir zaman tam olarak suçlu ya da suçsuz görmedim. Sadece anladım, öyle olmasına izin verdim. Şimdi yine o bıçakla kadını öldürecekti ve ben yine ona ne suçlu ne de suçsuz diyebilecektim.

- Anlıyorum, diyebilirdim sadece. Bıçağın o kadını yok edişini izledim. Hiçbir şey hissetmemiştim. Yaşadıklarım nefes almam kadar normalmiş gibi geliyordu bana. Ama Raskolnikov benim kadar sakin değildi, panik içinde koşarak daireden çıktı. Önünde özgürlüğüne kavuşması için birkaç ay kalmıştı. Ben de bu sefer şanslı olan ve Raskolnikov tarafından öldürülmeyen kadının çığlıklarının yankılarıyla beraber bir rüzgâr hızıyla eve yürümeye başladım. Karanlık sokaklar nihayet sonlandı ve evin önüne geldim. Balkondan içeri, çıkarken olduğu gibi, sessizce girip yatağıma uzandım. Tavana bakma ihtiyacı bile duymadan uykuya daldım. Huzurlu ve korkusuzdum... Sonra bu derin uykudan ayrılmama neden olan bir şeyin üzerimde gezindiğini duyumsadım. Yumuşak ve tüylü bir şey... Beni uyandırmak için her sabah olduğu gibi harekete geçen kedimdi bu. Onun gayretiyle sadece uykudan değil, özgür bir rüyadan da uyanıyordum. Her şeyin rüya olduğunu anlamam biraz zor oldu. Tam o an Dostoyevski'nin " İnsan zihni neyle meşgulse rüyasında onu görür. Hele içiniz rahat olmadı mı, gerçeğe ne kadar da uyar rüyalarımız!" sözü geldi aklıma. Maskesi gerçeklik olan bu rüyadan uyanıp kendi gerçeğimle olan savaşıma devam etmek için kalktım yatağımdan. Belki yeni bir rüyadaydım ya da Raskolnikov gibi adaletsizliğin özgürlüğüne kavuşmaktaydım.

BİLİYORUM SANA GİDEN YOLLAR KAPALI

"Biliyorum sana giden yollar kapalı
Üstelik sen de hiçbir zaman sevmedin beni."
diye başlıyor şiir.

Ben bilirim bu hikâyeyi. Bazı konular da pek de masum bir geçmişi olmayan mektebimizin buruk hikâyelerinden birisi bu.

Masumiyet demişken hikâyemizin asıl kızından bahsetmemek olmaz. Kendileri pek bir saftır diye çokça uzak sanırdık gönül meselelerine. Lakin yanılmışız. Kızımız hanım hanımcıktır, pek ilgisiz alakasızdır böyle meselelere fakat nasılsa kendisinin gönlüne de düşmüş bir ateş nicedir. Yine okulumuzun o çok bilindik oğlanlarından bu şahıs. Hani şu her çiçekten bal alan, bir bakınca kızlarımızın dönüp de bir daha bakmaktan kendilerini alamadığı oğlanlarımızı bilirsiniz. Hah, işte bu masumiyet timsali kızımız okulumuzun her köşesinde bulabileceğiniz bu oğlanlardan birisine gönül vermiş de haberimiz yokmuş meğer. Eh, madem sizi de meraklandırırdık, anlatmadan geçmeyelim. Malum, okul açılır açılmaz flört dönemleri de başlar. Hele ki bizim okulumuzdaysanız... Bu yıl da olaylar her zamanki seyrinde ilerlerken bizim masum kızımız sınıfındaki bu oğlana kaptırmış gönlünü ki sormayın. Aman efendim o ne endam, ne bakışmış? Hele bir de konuşması varmış ki kızımızı tutabilene aşk olsun! Gel zaman git zaman çocuğa iyiden iyiye vurulan kızımız sürekli onu seyredip sabahları yollarını gözlese de derdini anlatmaya pek çekinmekteymiş. Oğlancığımız da ne bilsin kızın kendisinde gönlü olduğunu? Bir arkadaş gözüyle bakmakta, öyle yaklaşılmış bu zavallılığa.

Bir gün kızımızla oğlumuz sohbet ederken birdenbire tartışmaya başlamış, çok büyük bir kavganın ortasında bulmuşlar kendilerini. Ama ne kavga! Beyimizin pek umurunda olmasa da kızımız pek sinirlenmiş, pek içerlemiş bu duruma. Ondandır nefret ettiğini anlatmaya başlamış sağına soluna. Epeyce bir vakit de sürmüş bu dargınlık. Sonunda kızımız o eski heyecanı ve tutkuyu bulamayınca kendisinde, bu şahsı unutmaya karar vermiş. O gücü bulmuş kendisinde. Bulmuş ama bir de ne olsun? Oğlan kendisiyle konuşup özür dilemesin mi? İşte tüm o heyecan yeniden kıpırdanmış kızın içinde. Ve hatta o kadar ciddiye almış ki bu özrü, oğlanın da kendisinde gönlü olduğuna yormaya kadar götürmüş vaziyeti. Oğlana karşı hislerini yavaş yavaş belli etmeye başlamış. Halinde tavrında değişimler olduğu duyumunu da aldık. Lakin o arada ne olsa beğenirsiniz? Meğer oğlanın da gönlü varmış kızda. Ama başka bir kızda!!! Bizim kızın kulağına da gitmiş bu haber. Üstelik oğlanla kızın araları da bayağı iyiymiş. İşte bu durumda zavallılığımız da ne yapsın: Üstüne soğuk sular içmiş, yüreğine taşlar basmış fakat elden ne gelir?

Zaman ne gösterir bilinmez ama kızcağıza şimdilik pek de hoş şeyler göstereceğe benzemiyor. Neyse, biz ne diyorduk? Şiir. Zaten şiir de şöyle devam ediyordu:

"Alışırım seni yalnız düşlerde okşamaya
Bunun verdiği mutluluk da az değil ki."

HAYAL ET YAZAR

İlk defa duyumsamıştı kendini böyle yalnız. İlk defa mı? Kaç kere... Oturdu kaldı sonunda. Dünyanın kaç bucak olduğunu düşünüyor-du. Kaç insan yalnızdır benim gibi? İfade edebilirler mi kendilerini kendisi gibi? İfade özgürlüğünün çoktan kalktığını düşünüyordu. Vardı sözde. İçinde serbest. Dışarıya istediğini söyleyemezsin. Kendini kandırmak zorundasın. Çok kez kandırılmıştı şu hayatta. Salih'i kaç kez kandırdılardı gerçekten? Vatan, millet diye diye... Evine yabancılaştı adam. Sonunda oturup şöyle bir düşündü: Sabah kalkıp işe gidiyorum. Geliyorum gece karanlığında. Oysa patron benim sırtımda yatıp duruyor. Onun sırtındaydı gerçekten. Patronlar hep böyledir, birilerinin sırtında. Bir kez Salih konuşmayı bilmezdi, usluymuş adamakıllı. Kandırmaları çok kolaydı onu. Tek muhatabı Zekai adındaki "Muhayyel". Diğerleriyle de konuşmaz. Diğerleri eylem de yaparlar sırasında. Bunun hiç onlardan haberi yok. Canımı pazarda bulmadım ya. Evde aç açık mı kalalım? Sen ne diyorsun Zekai. Bence böyle devam et, bir şekilde geçinip gidiyorsun işte. Öbürleri başka iş de bulamazlar bir kere istenmediler mi. Sen sana denileni yapmazsan seni senlikten çıkarırlar. Ne demek bu? Yıldızları düşünmüştü birden. Ayın nasıl kendi ışığı olmadığını düşündü. Bizim var mı? Yokmuş diyor Zekai. Kalktı bir şiir karıştırdı. Behçet Necatigil. Şöyle adamakıllı okuyacağı Pazar gününde iyi olur. Tek boş günü. Katlanmak zorunda. Boyun egecek, yoksa kaybedersin Zekai. "Ey geçilen yolları yoksayanlar." Bu taş sanaydi. Farketmiş olmalıydı, uçtu gitti. Yeniden binlerce damarın beslediği kıvrımlı bir organın belleğinde kayboldu. Ya Rab, ne mukaddersin sen! Ne o, iyice sardırдың gene. Öykü mü yazmıştı geçende? O geldi bu sefer. Karşısına dikildi Mukaddes Hanım. Niye öldürtüyorsun beni Ruhi'ye? Harcanıyorum senin kaleminde. Dur hemen karar verme. Öldürtme beni. Devam edemem bu şartlarda beni yazamazsın. Zorla mı? Öyle bir yazdım ki hem de. Anlayamadı Salih. Kaçınıcı bu, ne istiyor karı? Öldürtme de güldürtme de. Gülünür mü şu dünyada? O zaman sorarım Mukaddes Hanım, sen bu aleme niye geliyorsun? Var git yoluna. Bulaşma bu pisliğe. Mukaddes diretiyordu. İnşallah yarın işte huzurun kalmaz. Hep beni düşünürsün. Benim güzelliğime kapılırsın, kaleme sarılırsın da yazamazsın. Gerçekten de böyle olmuştu. O gün çalışmadı düzgün. Salih şaşkın. Zekai vardı Allahtan. Oğlum, deli misin? Patrona isyan edilir mi? Ufak bir hareketinde çizer seni. Sen ne yaparsın sonra? Mukaddes hayır diyor. Çık o işten. Benim gibi yıldızların peşinden gidersen işin çok kolay. Kapağı atıverirsin devlete. Bir şey uydururlar sana. İkisi de makul gelmemişti ona. İşte bir Temel vardı, bozguncuydu tam. Patron onun arkasını kolluyor. Bunda bir iş var. İş gücü bırakayım, kaleme kağıda mı sarılayım? İşsiz işsiz gezeyim sonra. Tutamadı kendini. Yaşlar süzüldü yanaklarından umarsızca. Yolunu şaşırmış nehirler gibi. Aktıkça akıyor, Zekai'yi Mukaddes'i götürüyordu. Batsın bu dünya! Bu kanaate vardı. Allah'ın da kurtaracağı yok, gelip alırdı zalimlerin elinden. Böyle hayal etmişti çocukluğundan beri. Ne var ki, umduğu olmadı hiçbir zaman. Kendi başına karar veremezdi doğru dürüst. Oyundu her şey, başkaları oynuyor, biz seyrediyoruz! Hayır, yazıyorum desene. Mukaddes üzgün. Zekai'yi aman kimseyi memnun edemezsin hele bu batsın patron odasının ceylan derisi koltukları!

O koltuklara ne adamlar oturdu zamanında. Uzak-
tan görebildik ancak. Mukaddes oturmamış. Zekai ben oynadım
patronunla diyor. Rezil herif, demek onun da Zekaileri var.

İşte buna inanmazdı hiçbir zaman. O kadar o koltuklara oturup
sonra Zekai'ye kim katlanır? 2 sayfa tuttu tutmadı öykü. Kurgu olanı
değil, gerçeği yaz diyordu Mukaddes Hanım. Emredersiniz hanımım, başka
bir isteğiniz? Keyfinizin kahyası mıyım? Öyle görünüyor. Geçen gün zor
bulduğun bir ara dondurmacıya götürmedin miydi beraberinde? Aşeriyor-
muş Mukaddes Hanım. Kimden acaba? Zekai yoktu bir aralık ortalarda.
Şüphelendiymi, demek o arada... Mercimek fırına verilmişti çoktan! Bir
de kötü yazgısına, kaderin cilvesine sızlanıp durur. Daha ne ister?
Evinin barkını kuracak, oturacak "Ev hanımı" olacak. Salih ilgilen-
mezdi ya, kendi tasarladığına o karışamaz mıydı? Bana kalsa kendimle
evlendirirdim. Zekai erkenciymiş. İşe geç kaldım. Patron biraz kızdı.
Zekaileri tepesinde gene. Sebebini açıklayamamıştı. Mukaddes Hanım
diyememişti. Başladı tak tak vurmaya hep yaptıkları şeydir. Çok sever,
biraz da mecburiyetten bu sesi çıkarmayı. Çekiçler yetmez Mukaddes'e.
İyice dövmek gerek bunu. Yamyassı olsun. Sonra düşünsün, bu hikayeyi
neden yazdım? Desin. Salih'le ne işim var benim? Uyduruk işçi parçası.
Benim gibi bir valide sultan elbette saraydakileri anlatır. Ho-
oop, kim kimi anlatıyor? Zekai'ye ne kaldı? O da çocuğunu anlatır. O
anlatmayı değil, anlattırmayı sever. Çüş. Buruk bir tat bırakmıştı bu
düşünce içinde. Kukla gibi hissediyordu, hem içinde hem dışında. Ya-
lansa yalan de. Zekai'nin Mukaddes'i varsa benim de... söyleyemiyordu.

Kimsem yok mu desin? Fabrikadaki eyleme katılma-
dı diye ne kızmışlardı buna. Patron bir yandan kızar da kar-
deşim herkesin Zekai'si kendine. Yuvarlanıp gidiyoruz öylece.
Behçet Necatigil'i boşver. Mukaddes Hanım daha iyi şiir yazar:

Dil verdiğimiz yâre nigâh-ı gazabından

Tasrîhe mecâl olmadı îmâ ile geçtik

Sonradan itiraf etti, onun değildi şiir. Ama kendisini anlattığı
için kendisi yazdı demişti kendisine. Koskoca Naili Efendi bilmiş bizi.
Şimdikiler anlamaz da. İçi bayılıyordu bu gençleri gördükçe. Rengarenk
fosforlu kıyafetlerle süslenip uçan kelebek tozları gibiydiler. Sadece
renkleri mi, düşünceleri de öyleydi. Bizim gibi tek düşüncede saplanıp
delirseler miydi? Zekailer boş bırakmazdı onları, belki şimdi daha çok...
Bıraktı. Elindeki kalem düşüp derin derin solumaya başladı masasında.

KIŞ GÜNÜ

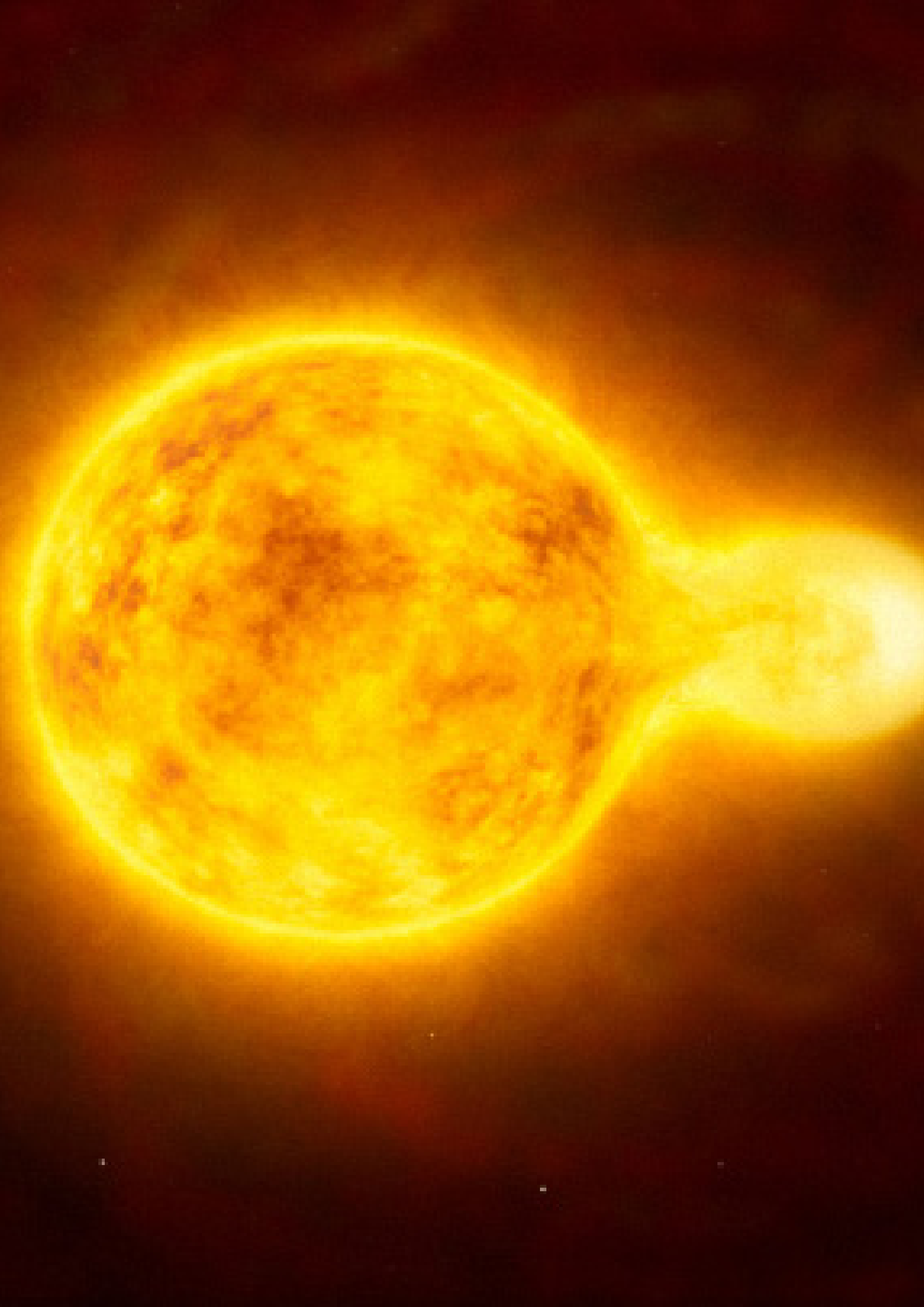
Kuru bir yaz sabahıydı. Benim şımarık bir çocuk gibi gizliden gizliye edebiyat sınıfına girdiğim, haylaz bir edayla etrafı süzdüğüm, en sevdiğim günlerden bir Çarşambaydı. Öğretmeni beklerken kalbimin sıkıştığı, heyecandan dizlerimin titrediği, terlemekten bir saattir uğraştığım makyajımın aktığı bir gençlik macerasının başlangıcı. Hatırlıyorum da o gün bile ilk başta neden gizlice o sınıfa girdiğimi bilmiyordum ya da kalbim henüz aklıma bunu söylememişti. İlk görüşte aşk denilen o illetten muzdarip ayaklarımın hevesle attığı adımlarla sınıfa girerken o gün sadece edebiyat dinlemek istediğim yalanıyla kendimi kandırmayı başarmıştım fakat dersin ilerleyen dakikalarında asıl gerçeğin bu olmadığını anlamıştım. Derste masasının üzerindeki kitaplardan, gazetelerden, dergilerden örnekler vererek edebiyat aşkıyla yanıp tutuştuğu her halinden belli hocanın hararetle anlattığı, öğrencilerinin hayranlıkla kocaman açtığı gözleriyle onu dinlediği bir dersi dinleyemeyişimden anlamıştım bunu. O bana iyi gelmiş, kısacık gelen o bir saatlik ders süresinde dünyamı aydınlatmıştı adeta. Bu sebeple Çarşamba ritüelim haline gelen gizli edebiyat dersi kaçamaklarım başlamış oldu. Her hafta onunla ilgili yeni bilgiler öğreniyor, derslerden sonra ona dair çıkarımlarda bulunuyordum. Mesela ne kitap sayfaları ne gazete kağıtları, hiçbiri bir edebiyat dergisinin yaprakları kadar yakışmazdı onun parmaklarına. Onunla dersine girdiğim ilk günden iki hafta sonra göz göze gelmiştik. Bir soru vesilesiyle ismimi öğrendiği, gözlerimden hislerimi okumuş gibi garip ve şaşkın bir halle uzunca ve sık sık bana baktığı, o zamanlar kalp krizinin anlamını bilmeyen benim bile kalp krizi geçirdiğimden mutlaka emin olduğum üçüncü haftamızda... O hafta gençliğin getirdiği cesarettten ve kibirden olsa gerek dersteki bakışlarından dolayı benden hoşlandığını düşünmüş ve utanmıştım. Bunun gerçek olması ihtimali bile beni korkutmuştu. Dördüncü hafta ritüelimi bozmuş ve kendimi iş hayatıma atılmadan önceki son okul haftalarında derslerime vermişim. Bundan iki hafta sonra da edebiyat sınıfında edindiğim bir arkadaşım bana öğretmenin, " Neden iki haftadır Feride yi derslerde göremiyorum? " dediğini haber verdi. İşte o an durulmasını umduğum heyecanım yeniden eskisinden daha büyük bir ritim kazanarak kalbimi ağrıtmaya başladı ve ayaklarım yine benden bağımsızca sınıfın yolunu buldu.

Özgür Öğretmen o gün yanında biriyle gelmişti sınıfa. Bir fotoğrafçıydı bu. Öğrencilerine son gün bir hediye vermek için anlaşır birlikte fotoğraflarımızı çekmesi için yanına kattığı bu adam sınıftaki öğrencileri Özgür Öğretmenle fotoğraflarken, ben kimseye görünmeden gitmeye düşünmüş fakat söz dinlemeyen kalbime ve ayaklarıma bunu da dinletememişim. Onunla göz göze geldiğimizde bana ufak bir tebessüm etti. Ardından bir annenin bebeğini sallarkenki narinliği ile heyecandan titreyen bedenimi kollarının altına çekti. Onun aksine kocaman bir gülümseyişle fotoğraf makinesine bakarken bir insanın aynı anda hem nasıl bu kadar mutlu hem de ondan daha fazla hüznü olabildiğine şaşıtışımı bugün bile tüm canlılığıyla anımsıyorum. Hep onu düşünerek geçirdiğim onca zamandan sonra okulun son günü gelip çatığında bir yandan onu bir kez daha göreceğim için mutlu bir yandan bir daha göremeyeceğim için mutsuzdum. O an farketmişim bu gerçek, sözümü dinlemeyen ayaklarımı bu sefer yalvarsam bile harekete geçemeyecek derecede taşlaştırmıştı. Sanki okula gitmezsem zaman duracak, bu güzel günlerim hiç bitmeyecekti lakin tuhaftır ki bunu o günkü aklımla kabullenmişken, şu an düşünürken kalbimin üşüdüğünü hissediyorum.

Bir elimde Özgür Öğretmenin son gün elime verdiği ufak paketten çıkan fotoğrafımız, diğerinde ise ona göndermek ümidiyle kalbi-me postaladığım sayamadığım mektuplarımdan birini daha yazmak için samandan bir kağıt. İster istemez fotoğrafımıza kayıyor gözlerim ve nemleniyor. Bu yüzden fotoğrafın arkasına yazdığı notu zor okuyorum. Aslında ezbere biliyorum ama onun elindeki bir kalemde akan mürekkebi görmek yeniden yeniden iyi geliyor bana. Yüksek sesle okuyorum notunu: " Bu dünyayı harflerle tamir etmek isteyen bir gö-nülden, dünyasının harflerle tamir edileceğine inanan bir kıza ... "

Gözümde bir yaş damlıyor. Ürperiyorum. Şu an edebiyat öğretmeni olarak gidiyorum İzmir e. Hava çok soğuk, aklıma cümleler hücum ediyor. Başlıyorum bir yeni mektuba daha: " Burada sonsuz kış var. Kış ülkesinde geride bırakılmış bir trende yalnız başımayım. Elini tutup, dünyanın öbür ucuna gitmek istiyorum ve kışı atlatmak. Daha ne kadar kar gibi hasret yağmalı bahar günlerinin gelmesi için?.. "

GÜNEŞTEN KOPAN PARÇA

Güneşten kopmuş bir parça oturuyor yanımda. Birden o kadar parlak oluyor ki kendimi tutamayıp izlemeye başlıyorum. Dikkatimi ilk çeken gözleri oluyor. Gün ışığı iri gözlerinin yeşilini daha çok ortaya çıkarıp bana eşlik etmeye başlıyor. Uzun uzun bakmak istiyorum gözlerine. Ama birden parlak yeşil gözler bir şeyler okumak için eğilip yavaşça göz kapaklarının altına gizleniyor. Bir örtü gibi yeşillerin üzerini örten bu yorgun göz kapaklarını ve uzun sarı kirpikleri izlemeye başlıyorum ben de. Camdan gelen ışık sayesinde o sarı kirpikler neredeyse beyaza bürünecekmiş gibi parlıyor. Parlaklığına uygun bir renk bulamasam da kirpiklerin yukarı doğru kıvrılışına hayran kalıyorum. O kadar sık ve kıvrımlılar ki gözlerimi ayırmak istemiyorum onlardan. Ama güneşten kopmuş bu parçanın her yanını merak ettiğim için yavaş yavaş kirpiklerden aşağıya indiriyorum bakışlarımı. Kendimi onun güneşe ait en yorgun parça olduğunu anlatan gölgelerle baş başa buluyorum. Belki uykusuzluktan belki ağlamaktan güneşin gidişini hatırlatan hüznü bir resim olmuş gözlerinin altı. Asıl görmek istediğim şeyin bu gölgeler olduğunu anlıyorum. Daha da özel bulmam için bu güzel yüzü, kusurlara ihtiyacım olduğunu hissediyorum. Kirpiklerinden daha koyu renkte, kendi içinde bir düzene sahip olan kaşlar bu ihtiyacımı anlamış gibi bana yardımcı oluyor. Bakışlarım gittikçe biraz daha kalınlaşan kaşlardan aşağıya iniyor. Ve bu güzel yüzü özel bulmamı sağlayacak burna kavuşuyorum. İncelemeye başlıyorum. Uçuruma benzetiyorum onu. Birden yükselen bir uçurum... Düşecekmişim gibi hissediyorum ona bakarken. Tam düşeceğim derken uçurum zannettiğim yüksek kemiğin devamında bir düzlük olduğunu fark ediyorum. Bu sayede uçurumdan düşmeden ayrılıyor bakışlarım özel burundan.

Beni karşılayan soluk pembe dudaklarla buluşuyorum daha sonra. İnce ve küçük dudaklar çok ciddi geliyor bana. Keskin ve kemikli yüz hatlarından dolayı böyle geldiğini düşünüyorum. Yoksa o güzel dudakların ufak bir tebessümle bile solan çiçekleri canlandırmaya yetecek güce sahip olduğunu biliyorum. Dudaklarla pembenin tonlarını görmem bakışlarımın gezdiği bu suratın aslında çok beyaz olduğunu anlamamı sağlıyor. Aynı zamanda kirpiklerin sarıllığına da rastlayabileceğimiz bir beyaz... Surata bu keskinliği veren hafif sivri çeneye de bakıp masanın üzerine dayanmış ince elleri görüyorum. Kemikleri ve damarları belli bu zarif el üşüdüğünü anlatır gibi biraz pembeleşmiş. Bu pembe eller masadan doğrulmak güç alıp kuğuyu anımsatan bu bedenin ayağa kalkmasına yardım ediyor. Narince arkasına dönen bu ince vücudun güneş kadar sarı saçlara ev sahipliği yaptığını görüyorum. Sarının bu bedenle uyumuna tekrar hayran kalıyorum. Uçlara doğru dalgaları sıklaşan, uzun ve biraz karışmış saçlar kuğuya benzettiğim bu zarif bedenle beraber uzaklaşıyor benden. Sarı saçların süzülüşünü izlemekten gözlerimi alamıyorum. Her bir adımda dalgalar da ince omzunda zıplamaya başlıyor. İncecik ve ufak bu beden güneşin gökyüzünden ayrılışı gibi ayrılıyor gözlerimin önünden. Ve ben merak içerisinde tekrar gelmesini bekleyip ışığına hasret duyuyorum.

VIVA İN VIDA

Ben ölmüşüm. Dans etmekteyim şimdi burada. Sanki son demlerini yaşıyorum insani yanımın. Biraz karmaşık kafamın içi. Ak zülüflerim gecenin en karanlık tonunu almış. Bundan kurtuluş yok. Sonu gelmeyen bir şarkı gibi sürekli devam etmekte. Eşlik etmekteyim tabii ben de. Ruhumu dansa kaldırmış bedenim. Buluşmak için ne çok beklediler. Koca bir ömür...

Onlar mutlu artık. Ve ben de mutluyum. Burada gözyaşı yok, sonunda kurtuldum onlardan. Gözaltılarım mor değil burada, siyah. Bir demet mavi orkidem, bir kalemim ve defterim var. Defterimin yaprakları umutlarımdan oluşmakta ve kalemim "kan". Bu alem benzersiz, ne beşeri olana benzer ne ilahi olana. Aslen burada, prangalarından kurtulmuş esir suçlar var.

Tasvir etmesi zor, biçare lisandaki sözler. Vefasız kelimeler, burada yanımda değiller. Titriyor her daim bedenim. Korkularım бүтүнleşmiş de burayı var etmiş gibi. Bizzat kendim geldim, ama buraya da ait değilim ve her yere aitmiş gibi davranıyorum. Nereye sığdırsam eğreti durmaktayım. Ben de bilmiyorum ki benimle ne yapacağımı! Hem de ölmüş benle, hem de benden kopmuş benle.

Son danslarını etsin şimdi beden ve ruh. Son umudumu karalayayım elimde kalan birkaç damla kanla. Son senfonim başlasın, buradaki sonum gelsin ya da sana gideyim.

Kızmayın artık bana. Hem ölmüşüm ben. Denedim, çabaladım olmadı. Olduramadım. Yakışmıyor bana var olmak. Her alemde aradım kimi şeyleri. Bir adet Gloksinya uzattılar da kibirlendim, almadım sanmayın sakın. Hep aradım abdal gibi göç ede ede onu.

Farkı yok ölümün yaşamdan. Boşuna istemeyin azrailin konuk olmasını nefesinize. Boşuna bekletmeyin Hakk'a yürümeyi. Kadim yaradanın karışmayın işine. Şimdi sizler, bizlerin aksine daha bir insansınız. Daha çok yaşamakta, daha çok bilmektesiniz. Ama bakın, ölmüş ben. "Ölüm" derlerdi gördüm neymiş:

"Yaşarken ölmeyi, ölümlerle yaşamayı sadece uykusuzlar bilir. Gözlerinin altında biriken her küçük torba gördükleri hayallerle doludur."

GIORDANO BRUNO

OYUN

erhan gökgücü

GENEL
DAĞITIM

ART
ANKARA

1994
1995

İNSANLIK İÇİN BİR UMUT: GIORDANO BRUNO

Ne neferler geçti bu karanlık yoldan ellerinde ışıklarla. Daha niceleri geçer, geçiyordur kim bilir? Kaçımız görebiliriz o ışıkları, söndürülmeden? Herkesin düştüğü sapa, bozuk yoldan çıkıp aydınlığa ulaşanları kaç kez daha atarız karanlık kuyulara? Kaç tane yol ayrımı çıkar, kaçının önü açılır? Farklı bir yola sapanlar ne zaman sağ kalır? Gittikleri yolları başkaları ne zaman görebilir? O zamana kadar da kaç Nâzım düşer hapslere, kaç filozof içer baldıran zehrini, kaç Galileo geçer buralardan ve daha kaç kez daha yakılır Giordano Bruno?

Bugün dönüp geriye bakınca insanlık tarihine utançtan bol ne bulunur? İnsanın yaptığı her şeyin sonunda bir zarar bulunur. En iyi amaçlısı bile herkesi kapsayamayan bir fikir doğurur. Eğer ki gerçekten medeniyet için, insanlık için, tabiat için tam anlamıyla yararlı bir şeylere uğraşmış birilerini bulursanız baktığınız o tarihte, biliniz ki hepsinin sonu aynıdır. Çünkü onların sonlarını hazırlayanlar da yine insanlardır.

Giordano Bruno da söz ettiğim bu insanlardan biri. Çağının yıllarca ötesini gören, varlığını doğrularına adayan, kendini onlar için feda edebilen bir filozof. Hakkında kayıtlı olan, ondan beş yüzyıl sonra yaşayan insanlar olarak günümüzde bile yapamayacağımız birçok atılımda bulunmuş. Her türlü alanla da ilgilenmiş. Filozof, rahip, gökbilimci, okültist hatta şair. On altıncı yüzyıldan beklenebileceğinden daha fazla donanıma sahip. Ancak hayatının son yıllarını özetlersek şunlar söylenebilir: Evrende Dünya dışında da gezegenler olduğunu savunduğu, yani "aykırı görüşler" savunduğu için kilise tarafından 1600 yılında Roma'da diri diri yakılarak öldürüldü. Onu anlamak için uzunca yazılar okuyabilirsiniz, hayatını öğrenebilirsiniz. Onu tanıyabilirsiniz. Anlayabilirsiniz de. Ancak önemli olan belki onu hissedebilmek, onun gibi hissedebilmektir. Gördüğünüz bildiğiniz ancak herkesin ona sırtını döndüğü, olmadığını sandığı bir gerçeği göstermek için uğraştığınız vakit yakılmak, sırf bunun için öldürülmek hissiyatını bilmek kendi doğrularınızı için de bir yargılama süreci olacaktır.

Erhan Gökçü'nün yazdığı, benim ancak geçen yıl okuduğum ve geçen yıldan beri hâlâ elimi alıp içinde gezindiğim ufacık bir tiyatro metni Giordano Bruno. Bruno'nun yakılacağı günde başlıyor ve geriye dönüş tekniğiyle onun hayatını, o zamana kadar yaşadıklarını; sade dili, akıcı yazarlığı ve özlülüğüyle anlatıyor Gökçü. Metin oldukça kısa ancak sayfalar ne kadar azsa etkileyiciliği de bir o kadar büyük. Baştan sona cahillik, bağnazlık, yobazlık dolu oluşuyla çileden çıkarsa da tüm bunlara karşı doğrularından asla taviz vermeyen Bruno'nun duruşuyla insanlık için bir umut oluyor. Kim bilir belki günümüze de uyarlayabilir, asırlardır kendinden hiçbir şey kaybetmemiş bu insanların bugün de rollerini oynayan değişik versiyonlarıyla biz mücadele ederiz.

"Işığa koşar pervane
Bilmez yanacağını
Engel mi insana acılar
Bilirse aydınlığa kavuşacağını."

AĞACIM

Islak eldivenlerimi masanın üzerine fırlatırken gıcırdayan koltuğa oturdum. Fırtına saatlerdir şiddetini hiç kaybetmeden yoluna çıkanı kasıp kavuruyordu. Böyle havalarda insan çok gergin ya da huzurlu olurdu ya, ben de onu düşünüyordum tam. Buz kesmiş ellerimi saçlarımın arasına daldırdım. Sıcak ile soğuk ensemde birleştiğinde bir ürperti sardı bedenimi. Titrek ellerim tenimin merhametine hasret boynuma dolandı. Kendimi boğmaya çalışıyor gibi görünüyordum şimdi. Ellerim ısıyı yetersiz buluyor daha da derine inmek istiyordu. Tatsız insan etinin üzerine örtülmüş tenim kodes demirleri gibi engel oluyordu buna.

Trenin düdüğü çığlık gibi tüm vagonu inletirken istemsizce yüzümü ekşittim. Kafamı yavaşça cama doğru çevirdim. Evime dönüyordum, bu ay 5. sefer olmuştu. Şehrin kalabalık havasından kurtulmak için de bir bahaneydi aslında. Ama asıl sebep başka tabii. Kaçıyorum. Bağlardan, birilerinden... Gerçi birinden kurtulsam hemen bir başkası tutuveriyor kolumdan. Bana kendimi camın önüne koyup sulayacakları, arada sırada da dertleşecekleri bir çiçekten farksız hissettiren insanlar.

Sessizlikten varlığımı bile unuttuğum evime gidiyor bu tren. Küçükken kapısının önünde koşturduğum, ağaçlarının gölgelerine sığındığım. Hele öyle bir ağaç var ki bahçesinde. Hiç yaşlanmayan, heybetli kolları hep açık... Ne zaman bu insanlar beni köşeye sıkıştırırsa kaçıyorum hemen çocukluğumun bahçelerine. Yağmur trenin camlarını dövmeye devam ederken yeterince ısınmış ellerimi önüme uzattım. Duygulardan arınmış kırık beyazdı parmaklarımın rengi. Aynı o ağacınkiler gibi...

İlk düşüşümü hatırlıyorum son günlerde. Beni tutacağından öyle emindim ki sevgili ağacım. Şimdi hatırlamak bile istemiyorum yüzümün yerle birleştiği anı. Hala kandırıyorum kendimi, farkındayım. Trenlere binip mesafeyi uzatıyorum hep. Çünkü korkağım bilirsin. Dallarına birileri yaklaşacak olsa bunaltıcı sonbahar kızıllığı saçan sen... İyi bilirsin. Ensemde, omuzlarımda hissettiğim sıcacık güven duygusu terk etti beni. Kimilerine göre çiseleyen yağmur şakır şakır üzerime yağıyor. Annemin bahçesinde narin, minicik çiçekken ne de mutluydum oysaki! Küçük bir sevgi kırıntısı bile yeşertirdi dalımı. Ama sen öyle miydin? Yaprakların gökyüzümü kaplayan yeşil bir perdeydi. Bahçenin öbür tarafından gövdene bakmak için boynumu bükterdim bazı günler.

Sen hem annemin hem diğer misafirlerin en kıymetlisiydin. Dibinde biten çimlerin kokusu tüm bahçenin kokusundan ayrıydı, gölgede esen rüzgâr mışıl mışıl uyuturdu insanı. Narin eller korka korka dokunurdu her bir parçana. Daha küçükken anlamazdım çok, şimdi keşke hala anlamamış olsaydım diyorum. İnsanlar geldi, insanlar gitti. Bizim bahçemizde zaman salınan yaprakların arasından kurtulup yüzüme yansımayı başaran güneşti. Dünyanın çağrısı, annemin kulağıma çarpan gülüşü... Yapabilseler cam fanusa koyarlardı seni, emin ol. Yapabileceğimi düşünsem ben de denerdim. Bu sevgi yoğunluğu sanki hep baharmış gibi sararken etrafımızı çiçek açmazdın hiç. Hiç mi? Hem de hiç! Uzun bir bekleyiş içinde yaşadın, şimdi bir fidan değilken çok daha iyi biliyorum bunu emin ol. Sen hep bahçemizin en güzel köşesine sahipken büyüdüm ben. Ziyaretçilerimiz için, onları geçtim annemiz için bile titremedi dalların. Ama sana köklerinden en yakın olan ben, bilirdim. Yanı başımda camlara çarpan, parçalanan ve süzülen yağmur damlaları kadar gerçekti senin hüznün. Bu bekleyiş, içinde bulunduğun "acıların dünyasıydı" sanki! İsteyip de öpememek sevdiğini, bir kerecik kollarının arasına alıp doyasıya sarılamamak. Nedensizce uzaktın tüm bu gösterilere. Huysuz sanırlardı seni, hep tembihlenirdim: "Onun gibi olma!"

Sevgi neydi ki senin için?
Beni sessizce gölgenin altına alman, ama dönüp de rengârenk çiçeklerime bakmaman, böyle mi gösteriyordun anlatmak istediklerini? Annemi dinledim ben. Gözlerimi olabildiğince senden uzak tuttum. Kim yılların ardından hala o sessiz ağacın yaşlı kabuğuna sarılırdı? Sımsıkı...

Bahçemden ayrılana kadar çoğu şeyin farkına varamadım ben. Umutsuz trenim yavaşladı, durdu. Bu ay 5. kere kovalıyorum. Kaçıyorum kendimden. Senin yanına, hala aynı köşede, uzaktan kapının önünü gözleyen sana. Buzların ardındaki sevgini anlayan ben vardım ya, sen de benim için oradasın sandığımdan. Annemi dinleyememişim demek ki. Yeterli gelmeyen, korkundan uzak durduğun insanlar vardı ya, işte onlardan kaçıyorum. Fakat yolumun sonu sessiz hep olduğu gibi. Sahi, ben mi sağırım acaba?

Taşıyacak bir valizim yok. Islak eldivenlerimi aldım, cebime sokuşturdum. Bunu düşünmek kalbimi geceler boyu ağrıtsa da sanki ölmüşsün gibi hissediyorum. Belki de ben "sen" olduğum zaman ölmüşsündür... Öyle mi baba?

 Karin SAKA 11-G

OYUNA DAVET

Şimdi sana bir davette bulunmak istiyorum sayın okuyucum. Tehlikeli bir oyuna iki kişilik biletim var, bana katılmak ister misin?

Tahminlerin ne olur bilemiyorum. Ama baştan uyarayım, Rus ruleti oynamayacağız. Yani bu oyunda beynimizin dağılmasının sebebi tabancadan çıkmış bir mermi değil de düşüncelerimizin ateşlediği sorular olacak.

Sayın okuyucum, ne oldu? Yüzün düşüverdi bir anda. Söyle bana; "Neden sözleri değil de insanları itham etmeye çalışıyorsun hemen?" Yoksa sen de ona mı benziyorsun? Albaydan bahsediyorum. Sen albayı mı örnek alıyorsun kendine? Çok yazık... Unuttun mu o yalnızca Hikmet'in zihninde var olmuş biri... Vallahi üzüm üzümüne baka baka kararıyor. Oğuzcuğuma benzedim ben de. Hemen başa sarıyorum.

Seni götürmek istediğim bu tehlikeli oyunun bir yaratıcısı var kuşkusuz. Adı Hikmet. Kimileri "baş karakter" gibi saçma kalıplara sokar onu. Sen işine nasıl gelirse öyle tanış onunla. Onunla tanışma şerefine ulaştığın an elini uzatırsa sık muhakkak. Ve sonra sol yanını gösterip albayı takdim ederse sana aman yadırgama. "Orada kimse yok ki." deme sakın! Deme ki oyun ilk perdesinde sona ermesin senin için.

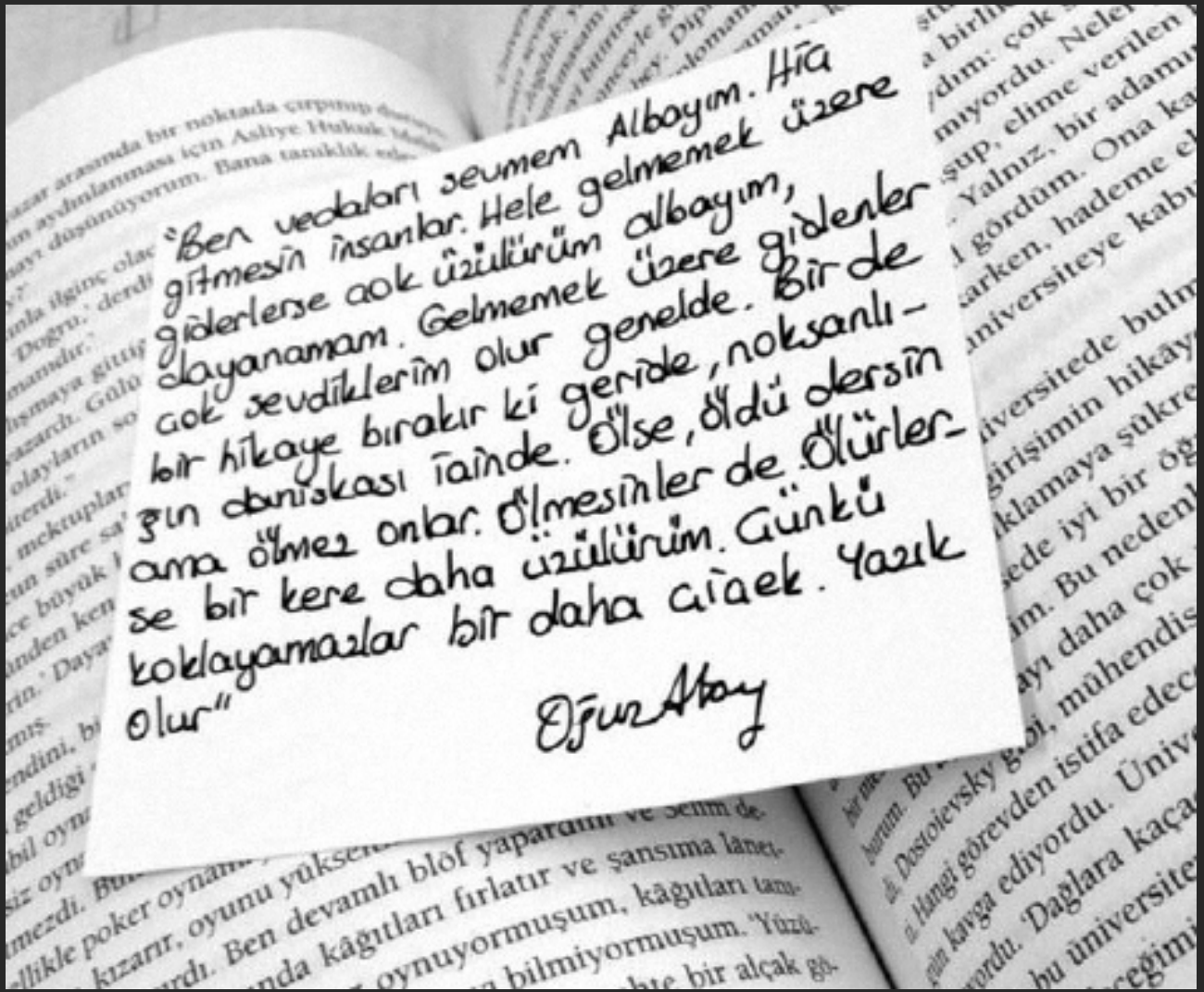
Hemen tanıt kendini. Ve bir taraf seç bu oyunun karakterlerinden. Eğer sevgisizlikle yoğrulup "Sevgi" olmak istersen seçeceğin karakter belli. Ama uyarmalıyım Hikmet senin için; "Bir zamanlar seni sevmiştim. Ve sevgiyi senin suretinde yaratmıştım." diye bir beylik laf etmiş. Ben bu lafı altından kalkarım diyorsan buyur Sevgi ol hadi. Ya da "sevgi de neymiş?" diye düşünecek olursan ve biraz da bilgiç bir insansan -yasak aşk ve anlamsızlık seni cezbediyorsa- sana "Bilge olmalısın" demekten başka söz söylemem. Yersiz söz kalabalığı olur. Aslında sen kararını başta vermiş, "Albay" olmak istemiştin. Seni hafife aldığımdan falan değil de sayın okuyucum, bu oyundaki en tehlikeli karakterdir albay. Hikmet'in kadim sadıdır. En tehlikeli düşünceleri paylaşmış, Hikmet'i anlamaya en çok o yaklaşmıştır. Basit gibi görünüyor belki sana ama bu anlattıklarım vahşet. Ve bu vahşetin faili Hikmet... Peki Hikmet'in en korkunç maktülü kim dersin? "Albay" Öyle ki Hikmet en korkunç satırlarını bile albaya ithaf etmiştir: "Beni hep durduruyorsunuz albayım. Bir gün beni kimse durduramayacak. Ve kendimi rezil etmeme izin verilmedikçe, ben de el alemleri rezil etmeye devam edeceğim. Ve herkes kaybedecek bu yüzden "

Oyunlara, oyunculara kaptırdık kendimizi, aslo-lan gerçeklikten saptık. Bu tehlikeli oyunun katil yaratıcısı yalnız bir oyuncudan ibaretti, onu unuttuk. Şimdi sıra "Edebiyatı, kendi kirli emellerime alet ettim" diyen birisinde.

Tehlikenin ta kendisi olan yaşam ve onun yaşattığı biri, Oğuz Atay. Var ettiği bu yanılsamaları çokça yanıldığı veyahut yanılığını benliğinde hissettiği için var etmiş olamaz mı? Pek tabii olabilir. Yoksa bir kukla gibi Hikmet'i oynatır ve şöyle konuşturur muydu: "Yazılmış, çizilmiş, düzeltilmiş, yaşamış, ıstırap çekilmiş, satırlarının içinde nefes alınmış. Hayatın eskittiği bir eser." Eğer hissedemeseydi Oğuz Atay sonunda intiharı bahşeder miydi Hikmet'e?

Bu oyunlar; yani tehlikeli olan, tehlikeden doğan oyunlar yazarının benliğinden bağımsız olabilir mi? Sana onca soru sordum. Bu soruları anlamak, bir cevap bulmak istemez misin? Bak ne kadar ironik yeni bir soru! Benim zihnimin تنها sokaklarını böyle kalabalıklaştıran o insanı okumak ister misin? "İnsan okunur mu?" demeyesin diye açıklığa kavuşturayım, hemen hatta ben sükûnetime sarılayım ve Oğuzcuğum anlatsın sana:

"Beni hemen anlamalısın, çünkü ben kitap değilim. Çünkü ben öldükten sonra kimse beni okuyamaz, yaşarken anlaşılmaya mecburum, ben Van Gogh'un resmi değilim, öldükten sonra beni müzeye koyamazsın."

HİSSEDEMEDİKLERİM

Hatırımda bir gün var. Yıllar evvelinde bir gün. Sabahın erken vakti. Yeşil bir pencere. Önümde bir fincan. Fincanımdaki çayı getiren kadını seyrediyordum. Yemyeşil gözleriyle mutsuz görünüyordu kadın. Belli, bir derdi vardı. Mutsuzluk. Tanıdık bir isim gibi bana. Hiç ait olmadığım yerlere götürdüğüm, oraların bana verdiği bir yük. Işıkları seyrediyorum. Şimdi yeşil ışık yandı. Zihnimde yine yeşil pencere, oradan dışarı bakışım, geçen yaşlı adamı görüşüm.. Karşıya geçiyorum ışıklarda tekrar kırmızı parlamadan... Yürüyorum sonra. Ellerinde menekşelerle yürüyen yaşlı adam aklımda. Onun oradan yarım saat kadar sonra tekrar geçişini hatırlıyorum. Ve ardından tekrar geçişini... Her seferinde farklı saksılar taşıdığını... Merakın, heyecanın bütün benliğimi nasıl da sarmaladığını düşünüyorum. Şimdi de aynı garip şeyi duyuyorum içimde. Şaşırıyorum çünkü hissetmeyeli epey oluyor. Saatime bakılırsa görüşmeye henüz yirmi dakika var. İhtiyarın geçişine bakılırsa onun gittiği yöne de en fazla yirmi dakika vardı. Tuhaf bir istek beni onu takip etmeye itmişti. Fincanımın yanına on lira kadar bırakıp ihtiyarın peşinden koşuşumu hatırlıyorum şimdi. Görüşmeye var daha. Yolumu uzatıyorum. Köşebaşında kıvrılıp uyumuş evsiz adamın yanına da on lira bırakıyorum. Dolaştığım yolların ürkütücü sessizliği daha derindeki hatıralarıma götürüyor beni şimdi. Saatime göre henüz vakit var. Aklıma bir şiirden parçalar geliyor. "Henüz vakit varken gülüm, Paris yanıp yıkılmadan/ Henüz vakit varken gülüm yüreğim dalındayken henüz" Bu şiir bana eski olan birçok şeyi hatırlatıyor. O eski hatıradaki yaşlı adama yetişiyordum. Ve hatta sesleniyordum ona. Böyle şeyleri yapmaktan çekinmezdim. "Yardıma ihtiyacınız var mı efendim?" Yaşlı adam gülümsemişti bana. "Sağ ol oğlum." demişti. Elindeki saksılardan birini de ben almıştım, yürümüştük uzunca bir yolu Aydın Amca'yla. Aydın'mış adı. Evine gittiğini söylemişti ve biz sohbet etmiştik yol boyunca. Şimdi büyük iş merkezine gidiyorum. Vakit azaldı. Aydın Amca'nın evine yaklaştığımızda eliyle uzaktaki küçük mor boyalı evi göstermişti. "Şurası." Uzaktaki iş merkezini görüyorum. Oraya yürürken uzun zaman sonra hatırladığım bu heyecan tekrar sarıyor bedenimi. O evde bulduğum heyecanı bulmayı arzuluyorum. Dönen kapılardan geçen insanları bekliyorum ve onların ardından ben de kafamda dönen bunca şeyle içeri giriyorum. Aklımdaysa o evin bahçesine girişim var. Orayı hatırlıyorum şimdi. Ferahtı, çiçeklerle doluydu. Şimdi bu binaya girince gördüğüm ilk şey köşede duran yapay çiçekler ve beni bunaltan havası. Adeta boğazıma bir çift el gibi sarılıp beni boğuyor. Onca zaman sonra içimden tutup çıkardığım bir parça heyecanı da kırıyor bu duygu. Aydın Amca seslenmişti, saksıyı içerideki odaya bırakmam için. Birisi adımı anons ediyor şimdi. Kapıdan giriyorum. Odanın her yeri menekşelerle dolup taşmıştı. Sonra odanın kokusu... Ona neden bu kadar çiçek olduğunu sorduğumda bahçedeki sediri göstermişti bana. Çıkıp oturmuştum. Şimdi beni içeride karşılayan soğuk bakışlı kadın eliyle karşısındaki koltuğu gösteriyor, oturuyorum. Gözlerimizin denk gelmemesi için çaba gösteriyorum. Aklımda hâlâ o anı. İhtiyar da biraz sonra bir elince çay bir elinde bir albümle gelip sedire oturmuştu.

Karşımdaki soluk benizli kadının isteksiz ama teamülden çay teklifini geri çeviriyorum. İhtiyar elindeki albümü açıp sorunun cevabını anlatmaya başlamıştı. Konuşacak birilerini bulduğuna çok sevindiği belliydi. Karşımdaki kadın tekdüze bir tonda anlatmaya başlıyor şimdi işin kurallarını. Pek dinlemiyorum onu, duyamıyorum ihtiyarın sesinden. Artık kimseye karşı hissedemediğim türden duyguları o yaşlı adam hatırlatıyor bana çünkü. İnsanî duygularımın ölmeyen parçaları içimde onun sesi, hikâyesi. Sevdiğimi hissettiğim son zaman geliyor aklıma şimdi de. Yine o şiir: "Aydınlanmış ışıklarla, aydınlanmış bizim için billur sarayımız." Beni derin hülyalarımın koparan soruyu duyuyorum: "Peki ya siz neden bu işte çalışmak istiyorsunuz?" İstiyor muyum? Cevap vermiyorum. Hatırimda sadece ihtiyara sorduğum sorunun cevabı var. Samimiyetle verdiği çayı yudumlayışım... Bir tadı en son hissetmişim... "Odayı karıma hazırlıyorum. Büyük bir aşkla bağlıdır çiçeklerine. Geçen ay onu hastaneye yatırdığımızdan bu yana çiçekleri de soldu. Ne yaptım düzelmediler." Ara sıra konuşmasını bölüp çevirdiği albüm sayfalarındaki fotoğrafların anıları anlatıyor gülümseyerek. "Şimdi ben, eve geldiğinde ondan yana hep umudum olduğunu bilsin diye hazırlıyorum burayı." demişti. Birkaç dakikadır duyduğum ses tekrar bölüyor anılarımı. "Beyefendi, iyi misiniz?" Yangından kaçarcasına çıkıyorum. odadan. İş merkezinin içinde bir o yana bir bu yana savruluyorum. Aklımdakilerle buluşuyorum tekrar. "Menekşeler..." demişti Aydın Amca. "Kalple özdeşleşmiştir, saftır. Büyük aşkların ne kadar özen istediğini anlatır. Menekşeye bakmak, sabretmeyi öğretir insana. Ben de karım evine dönene kadar sabretmeyi onlardan öğreniyorum." Zihnim anılarla dolu. Yürüyorum... Bana yaşadığımı hissettiren bu son sözleri düşünüyorum. Kendimi, bu bina soluğumu kesmeden önce dışarı atıyorum. Aydın Amca bahçesinden çıkmadan evvel "Beni yine ziyaret et, seni karımla karşılıyoruz." diye söz verdiriyor "Selamlayalım gülüm, geçen sarı kameralı şatı selamlayalım." Bu şiiri okuduğum son insanı düşünüyorum. Sevdiğimi sandığım son insanı... Sonra gidişini... Gittiğinde onunla beraber şiiri de hatıralarımın derinlerine saklamıştım. Şimdi bulmakta o yüzden bu kadar zorlanıyorum. Ve bir şey daha hatırlıyorum. O ihtiyara koşuşumu. Umudu, sevgiyi yeniden hatırlatsın diye heyecanla koşmuştum Aydın Amca'ya. Küçük evin kapısına vurulmuş asma kilidi görünce asıl o zaman şiirimi tamamen kaybettim galiba. "Aydın Amca'ya baktıysanız karısı öldükten sonra o da durmadı, memleketine gitti bir kamyon çiçekle. Ne yapacaksa?" Yan evin penceresindeki kadının sözleri denizin dibine çekmişti beni. Ben sözümü tutup gelmişim ama Aydın Amca gitmişti. Göğsümde bir kalp olduğunu bana hatırlatacak tek insan da umuduyla beraber beni bırakıp gitmişti. Yürüyorum şimdi. Ait olamıyorum. Artık hepsi aklımda kaldı yalnızca. Artık hepsi hatıramda...

VAKİT ÖZGÜRLÜK VAKTİ

-Saat gece 3.00'te...

-Saat 3.00'te.

-3. sokak lambasının altında...

-3. sokak lambası...

En az bin kere tekrar etmiştik zamanı ve yeri. İkimiz için de unutulacak bir şey değildi oysa. Ama sürekli tekrarlayarak nefretimizi tazelemeye çalışıyorduk. Evet nefretimizi. Beraber savaşmaya söz vermiştik. İçimde duyduğum bu nefretin nedeni sorulduğunda o, hayatıma girene kadar cevap veremiyordum ama o cevabın kendisi olarak gelmişti hayatıma. Gerçekte içimdeki nefretin kaynağı bendim. Sanki ilk nefesimi aldığım andan itibaren benimleydi bu nefret. Ya da daha anne karnındaki bir fetüsken... Bilmiyordum. Başlangıcını düşünmek istemiyordum. Tek isteğim, bir an önce hazırlanıp gitmekti. Son kez tekrarladım yeri ve zamanı. Amacım onun biraz sakinleşmesini sağlamaktı. Sakinleşsin de istemiyordum aslında, sadece nefretini oraya gidene kadar saklasın, hoyratça harcamasın istiyordum.

-Her şey hazır mı?

Emin olmak için binlerce kez sorduğu sorulardan birini sordu tekrar.

-Sadece ipleri aldım. Unutma silahın sensin. Sen ve nefretin.

-Nefretim... Nefretimiz...

-Evet.

Bu ufak ev iyice üstümüze gelmeye başlamıştı. Tek bir odası, bir mutfak ve tuvaleti olan her daim karanlığa gömülü bir evdi. Ara sıra gelirdik buraya. Herkesi kandıran maskelerimizi çıkardıktan sonra geriye kalan nefret dolu ruhlarımızın sığınağıydı burası. Tüm yaralarımız tekrar tekrar burada kanar ve sarılırdı. Bu kısır döngüyü izlemeyi kendine görev olarak üstlenen duvarlarda da onun en sevdiği resimler asılıydı. Simsiyah orman, çılgın atan bir adam, ağaçların arasında nefretle gülen bir gölge ve bunlar gibi daha pek çok karanlık resim...

Beklemekten sıkılmış olacak ki siyah koltuğundan kalkıp duvarlardaki resimlere bakmaya başladı. Onun burayı evi gibi hissetmesi için bu resimler yetiyordu. O yüzden duvar renkleriyle aynı olan siyah koltuktan ve duvar saatinden başka bir şey yoktu bu evde. O resimlere bakarken aynı resimlere bakmaktan sıkılıp sıkılmadığını düşünmeye başladım. Ve sordum:

-Sıkılmıyor musun? Sürekli aynı resimlere bakıyorsun.

-İnsan aynaya bakmaktan sıkılır mı?

-Sürekli kendini görmek herkes için sıkıcı olur.

-Peki sürekli aynada gördükleri değişirse... O zaman da sıkılır mı?

-Zannetmiyorum. Ama baktıklarında değişen bir şey yok ki.

Kafasını çığlık atan adam resminden hızla çekip bana baktı. Bu öfkeli bakışları kendime gelmemi sağlayan bir şok etkisi yarattı. Uzun süre nefretle ve öfkeyle kanayan gözlerini seyretiltim. İkimiz de tek kelime etmiyorduk. Odadaki tek ses, saatten gelen tik tak sesleriydi. Biraz bu sesi dinledik. Ardından yavaşça sağ kolunu kaldırıp saati işaret etti. Ve konuşmaya başladı:

- Geçen her saniyede içimdeki nefret yenileniyor ve değişiyor. Resimler aynı olsa da baktığımpencereden nefretimin her hali farklı gözüküyor. Ve ben her baktığımda tekraraşık oluyorum. Duvardaki resimlerevemuhtaçolduğumsana...

O konuşurken nefes bile almıyordum. Çünkü ihtiyaç duymuyordum. Onun gözlerime bakıp bir şeyler demesi bedenimi ayakta tutmaya yetiyordu. Hele ki bu cümleleri karanlığının en derinlerinden çıkarıp söylediğinde sadece bedenim değil ruhum da diriliyordu. Başka bir insanın karanlığındaki nefretten beslenmek ve bu nefretle sarhoş olmak aklıma bile gelmezdi oysaki. Sık sık yaşadığımız bu tuhaf anlarda hala ne diyeceğimi öğrenememiştım. Saatlerce bana söylediği cümleler yankılanıyordu kalbimde ve en çok da ruhumda. Her yankılanış sarhoşluğuma bir adım daha yaklaşmak demekti. Elimden tutup hızla beni çığlık atan adam resminin önüne çekti. Konuşmuyordu ama demek istediği şeyi biliyordum. "Şimdi sarhoş olma zamanı değil, şimdi başladığımız savaşı bitirme zamanı. Bak bu resme ve değişen nefretimizi gör." Bu güne kadar bana bunu öğretmişti ve şimdi uygulama zamanıydı. Son kez baktım resme. Nefretimizin değişen halini seyrettim.

- Şimdi savaşma vakti. Şimdi özgürlüğe yelken açma vakti. Gidelim!

KONUŞAMAM YALNIZCA DOKUZ

Merhabalar efendim, bendeniz Sebahât Ablanız. Sizleri mahalle-
mizin değil ama okulumuzun havadislerinden haberdar etmeye geldim.
Kimin elinin kimin cebinde olduğunu bilemediğimiz bir okul sezo-
nunun iki buçuk- üç aya yakın kısmını doldurmuş bulunmaktayız. Bu
sene de diğer senelerden farklı olmaksızın ilk gününden itibaren
radarlarını açıp "flört, flört" diye gezen çeşitli insanların, iniş-
li çıkışlı aşk hikâyelerine tanık olduk. Kimi zaman "Ah kuzum, bi-
zim aşkımız pazara kadar değil, mezara kadar." diyen tirrek aşıkla-
rın ayrıldıkları günün akşamı dokuzuncu sınıfları nasıl etkilemeye
çalıştıklarını gördük. Eh tabii bunu okuyan birçok arkadaşım, mev-
zuları üzerine alınmayacaktır. Gerçi biz anneleri tarafından ha-
zırlanıp okula gönderilmiş dokuzların, her bakımdan güzel bulduğu-
muz kızlarına nasıl yürüdüğünüzün şiddetle farkındayız ama, neyse..

Şimdi gelelim tüm bu girizgâhın kahramanı esas oğlanımıza. Kendi-
leri , özellikle "yeni yetme" diyebileceğimiz insanlara ayrıca takın-
tılı olan bir "Dertli" var bizim okulumuzda. Geldiği sene hariç bütün
seneler gözlerini hayata yeni açmış bir bebek gibi ortaokul ortamından
lise denilen izdivaç programına geçiş yapan güzel kızlar bu dertli
arkadaşımızın favorileri arasında. Asla pas geçmiyor, beğendiği her alt
sınıfa kanka olmak suretiyle yürüyordu. (Hatta çoğu zaman yürümeyi bı-
rakıyor, adeta bir Usain Bolt misali rekorlar kırıyordu.) Bizler de çok
-hatta hiç- güzel sayılmayız ama güzel güzel kızlarımızın kendilerine
doğru depar atmış gelen bu ne idüğu belirsiz "Dertli" arkadaşımıza
kollarını nasıl açtığını da merak etmiyor değiliz. Umarım yazımıza konu
olan zat-ı şahanemiz adını gizlemek için bulduğum "Dertli" lakabından
aslen ne demek istediđimi anlar ve kendine çekidüzen vermek ister di-
yor; sırf tanınayım amacı ile onunla sevgili olmayı kabul etmiş pek
sevimli kızlarımızın akıllarını başlarına toplamalarını rica ediyorum.

Kızlar kendinize gelin, siz Bihter Ziyagil'in askerlerisiniz.

UYUMLU UYUMSUZ

Sabah sıcacık yatağımdan çıkıp okula gitmek benim için çok zordu. Uykulu gözlerle bir bardak süt içip zar zor hazırlandıktan sonra okul yolunda ilk adımımı atmıştım. Binanın kapısını açmamla buz gibi havayı yüzümde hissetmem bir oldu. Sanki dünya tüm iklimalarını açmış bizim mahalleye doğru üflüyordu. Bu soğuk gerçekle yüzleştikten sonra sokağımızın en yüksek yapısı olan beyaz binanın yanından yürümeye başladım. Muhakkak her sabah bilerek o binanın yanından yürüyüp bu yüksek yapılaşmanın ne zaman sonu gelecek diye gökyüzüne bakarım. Bu sayede uykum da biraz açılmış olur. Bir kere acaba kaç katlı diye merak edip yürürken sıralı pencereleri saymaya başlamıştım ki kaldırımın değişen yükseltisini unutup 39. pencereyi sayarken dengemi kaybedip yere düşmüştüm. Ondan sonra da bu kararımдан vazgeçtim. O günden beri yalnızca o yüksek beyaz binaya bakmakla yetiniyorum. Ha birde rüzgarı keseceğini düşündüğüm için yanından yürüyorum. Bu sabah o bina havadaki sisten dolayı yükseldikçe griye dönüşüyordu. Nefes alırken bile o soğuk, bunaltıcı sisli havayı hissediyordum. Köylerde yanan soba kokusunu anımsatan bir koku vardı bu soğuk havanın içinde. Gerçekten burada hala soba yakan dünyanın en neşeli evleri, yani gecekondu bulunuyor. Çok sık rastlamasam da kışları bu odun kokusuyla yazları da sıcak havaya karışan közlenmiş mısır kokusuyla varlıklarını hatırlatıyorlardı.

Beyaz binayla vedalaştıktan sonra onun gölgesinde kalan daha küçük ve kalabalık binaları incelemeye başlıyorum. Camlarının önündeki çiçekleriyle bana günaydın diyorlar. Sanırım binaların en güzel yanlarından biridir renkli balkonlarındaki saksılardan sarkan içindeki onlardan da renkli çiçekler... Kış mevsiminde olduğumuz için gökyüzü hala karanlık. Bu renkli çiçekler de sokak lambasının sarı ışığının sayesinde belli ediyorlar kendisini. Her biri soğuk havadan dolayı yağmur damlalarının izini bırakıp kaçtığı camların arkasına saklanmışlar. Çiçeklerden gözlerimi ayırıp binaların renklerine bakıyorum. Pembe, krem rengi, turuncu, beyaz, mavi... her renkten bina var bu sisli sokakta. Ama hiçbir zaman canlı durmuyor bu renkler. Küçük yaştaki bir hastalanınca sararmış yüzü gibi solgun bu binaların duvarları. Tek farkı onların pürüzlü yüzleri sarı yerine griye bulanmış. Ankara daki neredeyse her sokakta vardı bu gri-lik. Demek ki gri şehir diye dillere dolanmış olması boşuna değil.

Binaların çok dik olmayan yokuştaki sıralanışlarını izleyip bir yandan da yokuştan çıkarken her sabah servis bekleyen küçük kız, takım elbisesiyle pembe giysili süs köpeğini gezdiren yaşlı amca-yı, elinden sıkıca tutup tedirgin bakışlarla çocuğunu okula götürren ablayı sessizce selamlıyorum. Her biriyle aramızda gizli bir bağ var. Birbirimize seslenmesek bile muhakkak bir şekilde günün aydığını hatırlatıyoruz. Önce servis bekleyen küçük kızın üşüdüğünü farz ederek acıyor gözlerimle" Günaydın!" diyorum. Ondan sonra kızıyla okula giden ablanın yargılayan bakışlarına aldırmayıp beni örnek aldığına düşündüğüm küçük kızına gülümseyip yoluma devam ediyorum.

Gerçekten de küçük kız beni örnek alıyordu. İlk karşılaştığımız gün kulaklığımda çalan şarkıya eşlik ederken yakalanmışım ona. Ondan sonra o da sabahları okul yolunda müzik dinlemeye başlamıştı. Sırf bu yüzden bile onunla aramızda bir bağ olduğuna inanıyorum. Anne kızı da atlattıktan sonra günaydın dememi beklemeden bana günaydınlarını sunan tatlı amca ve köpeğine sıra geliyor. Bu amca sabahları beni en çok güldüren ve mutlu eden kişi. Sabahın erken saatlerinde Takım elbisesiyle köpeğini dolaştırması. Gülümseyişine ben de tebessümle karşılık veriyorum.

Okula varıyorum sonunda. Onu da şöyle bir selamladıktan sonra sınıfıma geçiyorum. Sınıfın penceresinden sokağın geri kalanını izliyorum. Camdaki manzarayı bu sokağın insanlarına çok benzetirdim. Önce boş bir arazi göze çarpıyor. Arazinin çıplaklığını örten kuşlar ve kendine yiyecek bir şey arayan köpekler bu sokağın insanların masumluğunu temsil ediyor sanki. Arazinin altında kalan yolun kenarında gözükmeseler de benim var olduklarını bildiğim gecekondu buradaki insanların neşesini anlatıyor. En son gördüğüm ise görmekten hoşlanmadığım gittikçe grileşen, gökyüzünü delip geçen robotumsu beton yığınları... Bunlar da mahallenin birbiriyle yarışan dedikoducularını temsi ediyordu. Bu beton yığınlarının yarışı gökyüzünü delip geçmek, dedikoducuların yarışıysa çocuklarının ne iş yaptığı, düşünlerde taktıkları altınlar, gelinlerinin hamaratlığı, torunlarının zekiliği ve hatta evlerinin sıcaklığı...

Son bir kez camdaki bu manzaraya bakıp sokakta-ki bu çeşitliliğe hayran kaldıktan sonra ders zilinin çalmasıyla uyumunun uyumsuzluk olduğu bu sokaktan ayırıyorum gözlerimi.

BİR SONBAHAR GÜNÜNDE

Bir kelebek uçtu bacadan. Sigarasını ciğerine çekmiş, dumanını üfleyen bacadan. Sonra o kelebek, kondu ağaca. Dallarıyla semaya dokunmak istermişcesine uzanan ağaca. Ardından bir karga kondu direğe. Direğe vuran ışıkla karganın görüntüsü düştü duvara. Bağırды sesi çıktığı kadar, boğazı yırtılırcasına. Tam bu sırada oradan geçti genç. Korku filmlerinden fırlamışcasına, gecenin karanlığında uzanan o sessiz sokaktan. Bu saatte, kedilerin ve köpeklerin bile kulübesinde sızdığı gece vaktinde duydu yine o sesi: baharın ve rüzgarın sesini. İşte böylece başladı gencin dansı. Bu dans öyle bir danstı ki daha önce görülmemiş, göz kamaştıran bir dans. Aslında bu, sokağın dansıydı, genç sadece onu hissetmiş, bu duygunun iliklerine kadar işlemesine izin vermişti. Burada her mevsimin farklı bir müziği, her müziğin kendine has melodisi, her melodinin değişik bir dansı vardır. Gençte her mevsim kendisini bu müziğe bırakır, ayaklarının ritmik hareketlerle yürüyüşünü izler. Bazen tatlı bir köpek eşlik eder, bazen de masum bir kedinin bağırışı böler dansını. Bazense görür onları: bu sokağın aşıklarını. İkisi de çokça yaşlı, yaşlarından mütevelliit sakın ve çıldırtacak yavaşlıkta ihtiraslı bir aşk öyküsünü seyreder. Rüzgarın onları birleştirmesini, o birleşmede dikenlerinin birbirlerine takılmasını, her takılmada onları birleştiren rüzgarın, ayrılık rüzgarına dönüşmesini. Yürümeye devam eder sokakta, geçer bütün caddeleri, yolları ve evleri. Bitirdi mi sokağı etrafını kolaçan eder, izlenilmediğinden emin olmak ister. Sonra döner arkasına. Son başlangıç olur, yürür tekrardan. Dinler bu sokağı, seyreder bu sokağı, hisseder bu sokağı. Çünkü çok sever, umut eder, dansın en sevdiği bölümünü ona getirmesini ister yani kavuşmayı. Bir sonbahar gününde bu sokakta düş olup da gelen dilberin yollarını gözler. İşte bu sokak umut olur, yar olur gence. Gençte günde mutlaka iki defa ziyaret eder sokağı. Hatta her gün söyler dostuna " Biliyorum bugün sokak getirecek bana düşümü.". Kim bilir belki bu söz bir gün lafügüzaf olmaktan çıkacak, sokak getirecek düşünü gence, adına "kavuşmak" diyebilmek için bir sonbahar gününde.

ADIM SONBAHAR

Nasıl iş bu
Her yanına çiçek yağmış
Erik ağacının
Işık içinde yüzüyor
Neresinden baksan
gözlerin kamaşır

Oysa ben akşam olmuşum
Yapraklarım dökülüyor
Usul usul
adım sonbahar

Attilâ İLHAN

'SESSİZ EV' İN SAKİNLERİ

Not: Bu incelemede Orhan Pamuk'un "Sessiz Ev" kitabını dil, anlatım, kurgu, konu olarak dört başlıkta inceleyeceğim. Kitabın içeriğinden bolca örnek vereceğim. Böyle tafsilatlı bir inceleme okunurken kitabın içeriğinden detaylıca bahsedileceği unutulmasın, ona göre okunsun. Yazarın olayları nasıl ele aldığı ve onun yazarlığı da söz konusu kitaba dayanarak açıklanacaktır. Okumadan önce bu yazının ne bir övgü yazısı, ne de bir sövgü yazısı olduğu unutulmasın. Bu yazı sadece ELEŞTİRİ mahiyetindedir. Okuyucuya duyurulur.

Bundan daha önce bazı konuşmalarda da bahsettiğim gibi, etrafım Orhan Pamuk'u hiç sevmez. Kişilik olarak, karakter olarak ben de sevmem. Bunu bir kenara bırakarak onun romanına adeta bir roman perspektifiyle yaklaşmalıyız. Öyle ya, ben onun romanlarını da roman olarak saymıyordum! Orhan Pamuk'un nasıl bir romancı olduğunu henüz keşfetmiş değilim. Sessiz Ev kitabı bana yalnızca onun tarzını ve anlatımını öğretti. Oysa daha önemli addedilen diğer kitaplarını okumuş değilim. Yalnız şundan başlayalım: Bir defa bu kitabın yazılış zamanı 1980'li yılların başlarıdır. Tahmin edileceği üzere o yıllarda solun elinde kalan tek cephe olarak edebiyat-sanat cephesi bulunuyordu. Orada da edebiyat otoritelerine karşı (Fethi Naci gibi) genç yeni-sol edebiyatçıları çıkıyor, romanlara farklı bir perspektif getirerek bu otoritelere savaş ilan ediyorlardı. Çünkü edebiyat piyasalaşmaya başlamıştı. Piyasa olan bir şeyin eleştirilenler tarafından beğenilmemesi söz konusu olamazdı; bunlar sanatımızı kısıtlayan, dünyaya entegre olmamızı engelleyen ve artık aşılması gereken şeylerdi. Bir defa eleştirilenlerin edebiyatı artık köhnemişti. Bu sözlerle yola çıktılar; Doğan Hızlan vardı bu işleri yürütenlerden. Orhan Pamuk da daha o yıllardan bu kadronun içindeydi. İşte Sessiz Ev böyle koşullarda, böyle bir iddia taşıyarak ortaya çıkmıştı. O otoriteler de ne yapsınlar? Mecbur bu sürece boyun eğmek durumunda kaldılar. Gene de roman kriterlerinde ve eleştirilerinde ufak bir esneme yapmadılar. Onlar kararlı kaldılar.

Her şeyden önce Sessiz Ev bir postmodernizm ilanıdır. Sessiz Evin sakinleri olan Recep, Fatma Hanım, Metin, Nilgün, Faruk hep postmodern bir bakışla ele alınmışlardır. Zannediyorum ki yazarımızın her bölümde farklı bir kişinin ağzıyla olaylara yaklaşması, sonra neredeyse her bölümde olan bir iç sorgulama, bir benliğin sorgulanması, ferdi duyguların artık Peyami Safa'ların ötesinde yorumlanması bunun en büyük kanıtıydı. Tabii bir şey daha vardı: Doğu-Batı çatışması. Metnin konusundan ve anlatımından söz açtıysak, devam edelim.

Açıkçası bu anlamda ben Orhan Pamuk'un hiç de başarılı bir yazar olduğunu düşünmemiştim. İlk açıklamamda olduğu gibi onun romancılığının da kendisi kadar berbat olduğunu düşünürdüm. Lakin kullandığı dili saymazsak eğer, o gerçekten anlatımda ve kurguda başarılı bir yazardır. Bunu maalesef bu konularda o kadar eleştirimin üstüne söylemek durumundayım. Çünkü o, gerçekten çok az yazarın yapabileceği bilinç akışını farklı bir teknikle yorumlamıştı:

Onu diyalogların içerisine serpiştiriyordu(syf.244-245) ve daha önce hiç rastlamadığım şekilde bunu hem anlatımı kopararak(anılarıyla araya devamlı girmesi) hem de nedenselliği(yani anlamı) bozmadan yapıyordu. Yani o anılarıyla sürekli araya girse de, diyalogların kenarına köşesine akıl yürütmeler soksa da metin yine anlaşılıyordu. Bu da benim postmodern romanda/öyküde ilk defa karşıma çıkan garip bir anlatımdır. Zira daha önce öyküde Vüs'at O. Bener'i biliyordum. Bilinç akışı yapacağım diye anlamın canına okumuştum. Bilge Karasu'nun birkaç öyküsünü okulda okumuştuk. Onlara göre bu metin çok daha anlaşılır, hem de anlatım özellikleri açısından da çok nitelikliydi. Bu da yine bize çok önemli bir şeyi kanıtlıyor: Her yazar kendi üslubuyla, tarzıyla okunmalıdır. Mensup olduğu akım, yazar özelinde değerlendirmeler yapmaya yetmez. Yazarların bu özerkliği de daha çok postmodernizmde görülür zaten.

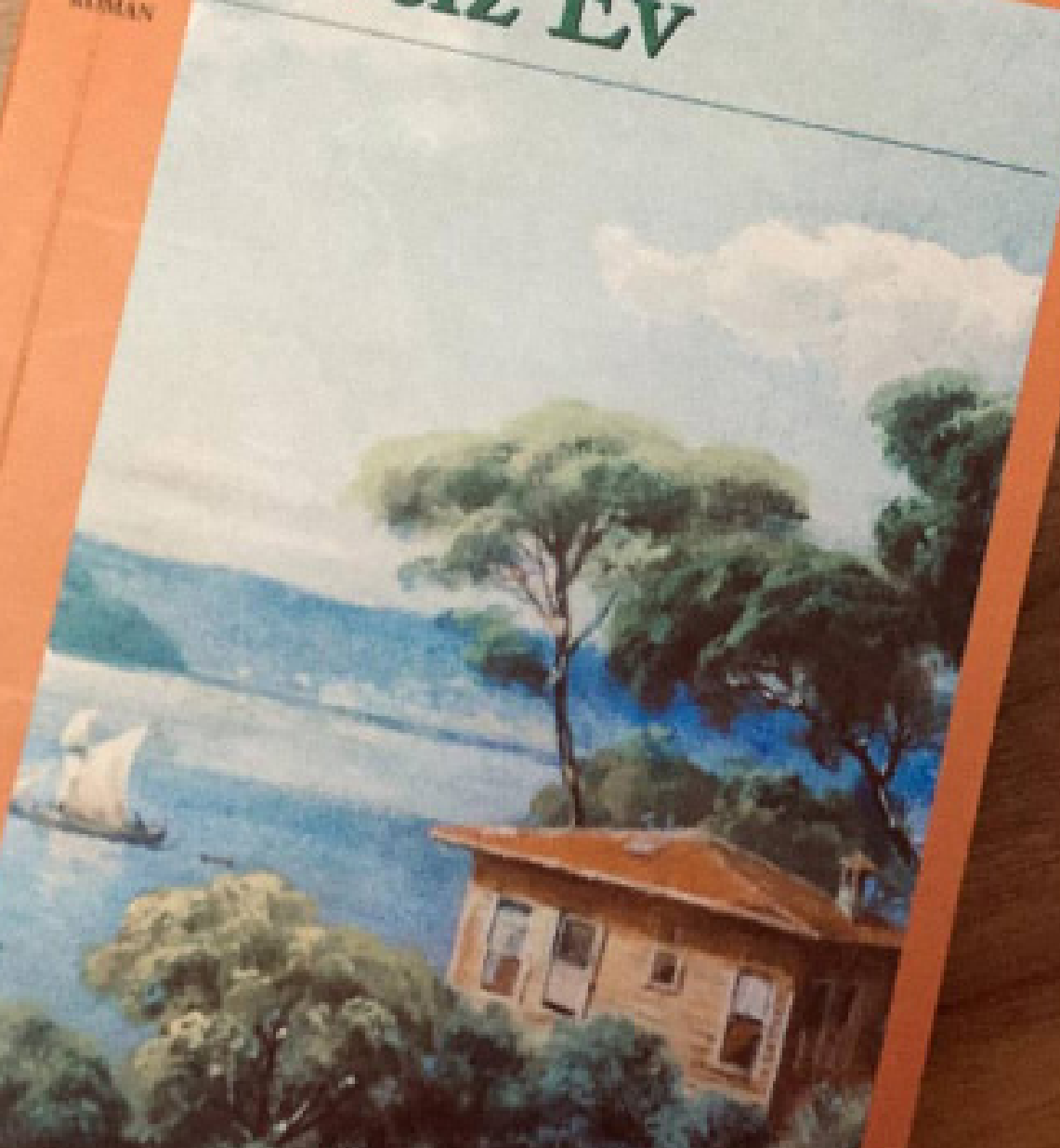
Velhasıl Sessiz Ev iyi bir "roman"dı. Tırnak içinde aldım çünkü bundan ve şu yukarıdakilerden fazlası değildi. Kitabın arka kapağında yazdığı gibi "şaheser" filan da değildi. Roman olarak iyiydi. İçeriği bakımından ve kurgusu bakımından da güzeldi. Lakin postmodern gericiiliğin, o ferdi dünyalara hapsedilmiş anlayışın kitabıydı. Kurgu da anlatım da hep buna özgüydü. Türk toplumuna özgü milli, tarihi, edebi(özellikle divan şiirinden aldığı kısımlara bayıldım) unsurlar da barındırıyordu. Ancak bu saydıklarımın hepsi bir dünya görüşü etrafında olmadığından, bir toplum mesajı içermediğinden ne ele alınan konuların bir kıymeti harbiyesi kaldı ne de diğerlerinin. Doğu-Batı gibi o kadar cemiyeti ilgilendiren meseleleri sen tutup Cennethisar'daki köşke hapsedersen belki anlatımından iyi bir romancı olursun ama iyi bir aydın olamazsın! Ele aldığın konu o kadar zengin ama anlattığın çevre o kadar kısıtlı ki bu yüzden konuyu da ancak sathi yönleriyle ele alabilmişsin. O yüzden mesela bu sorunu çok daha incelikli bir şekilde ele alan Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nün yanından geçemez bu kitap. Zaten iyi bir aydın olamadığın için, bu konularda söz sahibi olamadığın için de verdiğin mesajlar ancak cahillere göre olmuş. Mesela Batının timsali olarak sunduğun Selahattin Darvinoğlu senin romanınla birebir ters düşen bir karakter. Adam toplumcu bir bilince sahip ama Orhan Pamuk Beyefendi onun bu toplumcu yanını görmüyor, bireysel yanını görüyor ve bunun neticesi olarak tam karakteriyle zıt bir biçimde sayfa 83'te ona "Bırak o İstanbul'dakileri, suçları, acıları ve birbirlerine zevkle çektirdikleri işkenceleri içinde çürüsünler!" dediterek her yere aydınlığı ulaştırmak isteyen adamın söyledikleri bu mu diye düşünmemize yol açıyor. Gerçekten büyük bir tezat ve affedilemez bir kusur olarak görüyorum bunu. Adeta her karaktere alelade yapıştırdığı bu bireysel çıkışlar özellikle Selahattin'de fazlasıyla sırtıyor. Mesela Metin'e müzikli ve danslı bir mekanda söylenen "Dizlerini bükerek titriyorlar ve aptal tavuklar gibi kafalarını sallıyorlar! Ahmaklar! Bütün bunları, zevk aldıkları için değil, başkaları öyle yapıyor diye yaptıklarına yemin ederim!"(syf. 114) sözü anlaşılabilir. Çünkü yazar benzer vakalar karşısında Hasan'a da benzer şeyler söyleterek onların benzerliğine dikkat çekme amacı güdüyor. Ancak Selahattin'e yukarıdaki sözleri söyletirken ne amacı güdüyor, belli değil!

Anlatım ne kadar başarılı olsa da bir eserin değerini tek başına anlatım belirlemez. Onu yazarın kültürü ve dünya görüşü de, düşünceleri de belirler. Nitekim eserin bu yönden fakirliğini sayfa 188'de bizzat yazarın kendi görüşü olduğunu düşündüğüm pasajı aktararak da ispatlamak isterim: "Dünya da var olan ve huzurla, olsa olsa bazen coşku, bazen neşeli bir hüznle tasvir edilecek ve yaşanılacak bir yerdi; eleştirilecek ve değiştirme ve ele geçirme tutkusuyla içinde kızışarak öfkelenilecek bir yer değil." Böylece zannediyorum artık yazara dar bakışlı diyince bana kızmazlar ve bir kere daha düşünürler. Karşıma çıkan en sefil, en berbat ve tamamen postmodern felsefeye uygun olan bu düşünce, Faruk'un ama aslında yazarımızın aklından geçenlerdir. O, değişim ve dönüşümü dünyaya verilmiş zarar olarak görüyor. "Elde olan neyse onunla yetinin" anlamına da söylüyor bunları. Ne yazık ki yazarımızın gözü o yıllarda işkencelerle, katliamlarla imha edilen gençleri görmüyor. Üç kuruş para için çalışan işçileri istismar edenleri görmüyor. İşte kültür dediğimiz ve bir aydını aydın yapan şeyler bunları görmektir ve bu haksızlıkları değiştirmeye çalışmaktır, onları aklamak değil. Buralar ise zannediyorum artık iyi bir romancı ve reklamcı olmanın ötesinde bir şeydir. Yani Orhan Pamuk gibilerinin anlayacağı bir şey değildir. Kitap baştan sona bu Cennethisar'daki köşkün hikayesidir. Orada yaşayan babaannelerini torunlarının ziyaret etmesiyle başlar. Onların bu evde buldukları müddetçe olaylardan ziyade anılar ön plandadır. Onun arkasından yukarıda anlattığım gibi her kişinin kendi bakışından çevre hakkındaki izlenimler gelir. Metin ve Hasan'ın başına gelenleri saymazsak daha çok çevrenin kişiler üzerindeki psikolojik tezahürleri vardır. Tabii bir yandan biz o yıllarda toplumdaki kutuplaşmayı da hissederiz. Bu da Hasan ve Nilgün karakteri üzerinden anlatılır. Nilgün komünisttir, çok fazla kitap okuyan ve düşünen, oldukça nahif bir kızdır. Hasan ise mahkum olduğu yoksulluk içerisinde ülkücüler tarafından kandırılmış, onların yönlendirmeleriyle hareket eden, ama aslında bundan rahatsızlık duyan bir karakterdir. Ülkücüler Cennethisar'da zorla para toplarlar, vandallık yaparlar. Hasan da maalesef onların zoruyla bu eylemlere iştirak etmektedir. Kitabın bu kısmı çok eleştirilmiş. Ancak ben burada eleştiriye uygun bir kısım göremedim. Ülkücülerin ve komünistlerin tanımlanması gayet de gerçekçi. Günümüzde de gerçekçi. Zira hepimiz ülkücü denilen kişilerin aydınlanmayla, okumayla uzaktan yakından bir ilgisi olmayan, ancak kırıp dökmeyi bilen 3-5 cahil ya da kandırılmış yoksullardan teşekkül ettiğini az çok biliyoruz. Hatta denebilir ki romanın bu kısmı toplumsal kutuplaşmaya değindiği için artık bireyin sınırlarını aşmıştır. Bu bakımdan eleştiriden ziyade bir övgüye mazhar olmalıdır. Bu kutuplaşmayı bir yana bırakarak ben Hasan karakterine ayrıca değinmek isterim. O, aynı zamanda bulunduğu maddi koşulların ve toplumsal bakışın dışında oldukça idealist biridir. Ben onu Mai ve Siyah'taki Ahmet Cemil'e ziyadesiyle benzettim. Mai hayaller kuran ama siyah gerçeklerle muttasıl yüz yüze olan biri. Kitapta onunla benzerlik taşıyan bir karakter de Metin'dir. Metin de para sahibi olmakla övünen ama bir yandan da elindeki paranın kendisini memnun etmediği açıkça ortada olan biridir. Yukarıda müzikli ve danslı bir ortamda söylediği sözlerden alıntı yapmıştım. Ona dayanılarak aslında iç huzuru aradığını, bunca gürültü patırtıdan ve sahtelikten uzak kalmak istediğini görürüz. Nitekim Ceylan'a olan aşkın sonuçlanmaması da bu isteği doruk noktasına çıkartır. Farkedilirse Hasan da benzer bir biçimde bulunduğu çevreden ve onun iradesini zorla elinde tutan ülkücülerden memnun değildi. Yazarın bu anlamda ikisi arasında kurduğu bağlantı aşikardır. Yazarımız kendi fikirlerini beyan etmek amacıyla bir de Faruk karakterini yaratmış. Faruk, tarihçi olan ve ekseriyetle alkol alarak yalnızlığını tatmin eden biridir.

Orhan Pamuk

Sessiz Ev

ROMAN

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

YKY'de
5. baskı

Mesleğine çok sıkı bir şekilde bağlı olması, başka bir uğraşısının olmamasından ve yalnızlığını tatmin eden yegane şeylerden biri olmasından ötürüdür. Karısı tarafından terk edilmiş ve o da elbette sistematik bir biçimde yalnızlığa itilmiştir. Zaten kitapta bir anlamda yalnızlık çekmeyen herhangi bir karakter yok. Bizim tüm bu kişilerden ziyade en çok Selahattin-Fatma ilişkisine değinmemiz gerekir. Çünkü yazar burada romanının temel çatışması olan doğu-batı meselesini ele almıştır. Yazarı ben daha çok bu kısımda eleştirmiştim. Selahattin karakteri Allah'a inanmayan, inananları da küçümseyen ve o da bu şekilde yalnızlığa itilmiş, fakat nasılsa bu yalnızlıkla tezat oluşturacak biçimde aynı zamanda insanları aydınlatmayı temel ülkü edinmiş biridir, bir doktordur. Şimdi benim eleştirim bu noktada şöyle oldu: Bu kişi hem toplum tarafından kenara itilmiş hem de topluma hizmet etmeyi amaçlayan biri nasıl olabilir? Bu kişi eğer topluma hizmet etmeyi, onları eğitmeyi amaçlıyorsa yalnızlaşması boşunadır. Ancak yalnızlaşmış ve tamamen yazacağı ansiklopediyle kabuğuna çekilmiş biriye de (ki romana göre böyle) toplumcu düşünmesi mümkün değildir. Nitekim Selahattin'in de bazen toplumcu, ilerici düşündüğü, bazen de bireyci bir bocalamayla sarsıldığı romanda görülüyor. Ancak Selahattin'in hangisini seçtiği (-toplumculuğu mu bireyciliği mi?) konusunda yazar çok müphem davranıyor. Bence bu davranış ele aldığı çatışma açısından değerlendirilirse romanın bir kusurudur. Zira sen burada doğu-batı çatışmasını anlatmayı amaçlıyorsun, doğu ve batıyı net kişiliklerin temsil etmesi lazım. Evet doğuyu temsil eden Fatma karakterinde bir sorun yok, o gayet net. Romanı okuyan muhtemelen çoğu kişinin nefret ettiği ya da yaşlılığına vererek müsamaha gösterdiği Fatma karakteri, oldukça gelenekçi, acımasız ve geri kafalı bir kadındır. Selahattin'le olan birlikteliğinden başlayarak tüm hayatında bu gericilik kendini gösterir. Hizmetçisi Recep'e olan kini de iç sorgulamalarında sürekli ortaya çıkar. Yazar, Selahattin'in karşısına çıkarttığı Fatma karakteriyle gerçekten de doğu-batı çatışmasını bir ucundan yakalamıştır. Ancak yine de toplumcu yaklaşmadığı için başarısız olmuştur. Hizmetçileri Recep'ten de bahsetmek isterim. Tüm bu doğu-batı çatışmasından ya da toplumdaki kutuplaşmalardan zerre kadar etkilenmeyen (nasıl işse bu?) Recep, evin hanımına hizmet eden ve evi geçindiren bir "robot"tur. Kitabın ilk kısımlarında biraz onun duygularına şahit olsak da genele baktığımızda sıradan bir hizmetçi parçasıdır. Zaten Orhan Pamuk'un hizmetçilerin ya da işçilerin iç dünyasını incelemesi de çok garip olurdu. Zenginlerin dışına çıkamayan Pamuk, tutup da işçilerin ya da hizmetçinin dünyasını yazamaz. O halde kitapta bu karakter fazlalıktır, madem anlatmıyorsun süs olsun diye mi oraya koydun. Keza aynı şekilde onun kardeşi İsmail de hiç üzerinde durulmayan biridir. Bunların hepsi işte kitap-taki fazlalıklardır. Yani genel anlamda oluşturulan karakterleri ve onların iç dünyasını ele alış biçimini beğendim. Fazlalıkları çıkar-tırsak bence kitabın 150-200 sayfa civarında olması gerekirdi. Bunlara rağmen gene de hem kurgu açısından hem de anlatım açısından iyi. Ancak dediğim gibi, konuyu ele alış biçimi açısından ne yazık ki yetersiz.

Bu kadar şeyden sonra son olarak kitabın dilinden söz etmek isterim. İlber Ortaylı, Orhan Pamuk'la ilgili olarak "Onun Türkçesi bozuk, öğrencilerime hiç tavsiye etmem" diyor. Haklılık payı var. Zira Orhan Pamuk kurduğu cümleler açısından hem çok garip bir cümle yapısı, hem de gereksiz yere uzun cümleler kullanıyor. Böyle cümlelerde Türkçe cümle yapısının bozulması da kaçınılmaz. Aynı zamanda çok fazla bağlaç kullanıyor, lüzumsuz yere eylemsiler kullanıyor.

Bu da elbette metnin akıcılığını kısmen yok eden şeyler. Bir yazarın böyle hatalar yapmasını tasvip etmiyorum. Örneğin sayfa 240'ta kurduğu bir cümlenin başında: "Cesetlerimiz, toprağın iğrenç ve buz gibi sessizliğinde çürürken ve savaş kurbanlarının, içinde yumruğum kadar delikler açılmış gövdeleri ve paramparça olmuş kafatasları ve toprağa dağılan beyinleri, akan gözleri ve kan içindeki yırtık ağızları beton yıkıntıları arasında kokarken, bilinçleri, bilinçlerimiz ah, Hiçliğin bu başsız sonsuz karanlığına gömülüyor;..." derken yazarın kitabın genelinde kurduğu cümleleri görmüş oluruz. Aslında yazar bu hataları genelde bilinç akışını kullanırken yapıyor. Yani bilinç akışı yapacağım diye dili bozuyor. Nitekim benzer bir örnek sayfa 82'den verilebilir: "İlık uykudan kalkışın sıcaklığı yanaklarımda ve aklımda: Rüyaı düşünüm; rüyanın hayalini: Küçükmüşüm, İstanbul'dan çıkıp giden bir tren içindeymişim, tren gittikçe bahçeler görüyormuşum, birbirinin içinde, güzel, eski bahçeler: İstanbul uzakta, biz o bahçeler bahçeler içindeki bahçelerdeyken." Ne demek oluyor bu "Bahçeler bahçeler içindeki bahçeler"? Yazarın kimi yerlerde bu şekilde saçmaladığını da görmekteyiz. Başka bir yerde, sayfa 45'te yazar düşünüyor, sonra "Düşündüğüne inandığına inanıyor". Anlatımı bu şekilde dolaylaması elbette akıcılığa zarar vermiş. Sonra sayfa 239'da "İki saat önce, gazetede ki ölümlere dalgın dalgın bakarken, Tıbbiye'de, hastanelerde kırk yıl önce kadavralara bakarken duyduğum korkusuzlukla bakarken,..." diye devam eden bir cümle kuruyor ki akıllara zarar. Eylemlerin bu şekilde tekrar etmesi de metnin akıcılığını zedeliyor. Bunun gibi bir yağın örnek var. Orhan Pamuk'un kitap yazmadan önce çok ciddi bir dil eğitimi alması gerektiğini düşünüyorum. Zira roman böyle yazılmaz. Ancak bu konuda yapılan eleştiriler çoğu sefer sınırı aşmış, eserin kendisine yönelik bir eleştiri haline gelmiş. Ben buna karşıyım. Eserin dili de önemlidir ama hep dediğim gibi tek başına önemli değildir. Nitekim diğer kriterlere yukarıda değindik.

Nihayet yaza yaza bitiremediğim Sessiz Ev incelemesinin sonuna geldim. Eserin neyi anlattığından, yazarın konuları nasıl ele aldığından, dilinden ve anlatımından detaylı olarak bahsettim. Muhtemelen bunu yaparken okuyucuyu da sıktım, ancak detaylı bir incelemede asla atlanmaması gereken şeyleri anlattım. Yazıya başlamadan önce dediğim gibi, bu bir övgü ya da sövgü yazısı olmadı. Bir eleştiri yazısı oldu. Kitap hakkındaki genel kanaatim 10 üzerinden 6'dır. Puan verirken olaylar zincirinden, kurgudan, anlatımdan verdim. Puan kırarken konudan, yazarın ufuksuzluğundan ve dilinden kırdım. Genel anlamda iyi bir romandı ancak ufkumuzu genişleten, bizi derin düşüncelere sevk eden bir kitap değildi. Ancak boş zamanlarımızda okuyabileceğimiz, yorgun zamanlarımızda bize eşlik eden bir kitap olabilir. Bu yüzden kitaptan çok fazla bir şey beklemeyin. Anlatımını ise taktir ettiğimi söylemişim zaten. Sessiz Ev kitabı hakkında söyleyebileceklerim bu kadardır, umarım bu inceleme faydalı olmuştur. İyi okumalar.

**'UÇURTMANIN KUYRUĞU'
MİZANSEN ÇALIŞMASINDAN GÖRÜNTÜLER**

